

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI

2003 - 2006 YILLARI ARASINDA YAPILAN ORTA ÖĞRETİM
KURUMLARINA ÖĞRENCİ SEÇME SINAVI'NDA YER ALAN
TARİH BİLİMİ SORULARININ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Erdoğan ERMAN

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Muhammet ŞAHİN

ANKARA, 2008

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ
TARİH EĞİTİMİ BİLİM DALI

2003 - 2006 YILLARI ARASINDA YAPILAN ORTA ÖĞRETİM
KURUMLARINA ÖĞRENCİ SEÇME SINAVI'NDA YER ALAN
TARİH BİLİMİ SORULARININ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Erdoğan ERMAN

ANKARA,2008

ÖNSÖZ

Eğitim, kişiliğin gelişmesine yardım eden ve onu temel alan, onu yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreçtir. Bu süreç içerisindeki en önemli kademelerden biri de ilköğretimdir. İlköğretim kademesinde kazanılan bilgi ve beceriler diğer kademelerin de temelini oluşturmaktadır. Bu bilgi ve becerilerin kazandırılacağı derslerin başında Sosyal Bilgiler dersi de gelmektedir.

Bu araştırmada; Orta Öğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme Sınavı' nda ilköğretim programı çerçevesinde yer alan kazanımlara yönelik hazırlanmış olan tarih bilimi sorularının Bloom taksonomisine göre değerlendirilmesi yapılmıştır. İstatistiki veriler yardımıyla hazırlanan bu araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tez çalışmamın başlangıcından tamamlanmasına kadar geçen süreçte yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Muhammet Şahin ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Bahri Ata hocama teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım süresince her konuda yardımlarını esirgemeyen eşim Mehtap Erman' a teşekkür ederim.

Araştırmam sırasında desteklerini esirgemeyen İrkıçatal ailesine ve yengem Zeynep Kaya' ya teşekkürler.

Erdoğan ERMAN

06.06.2008 ANKARA

ÖZET

Günümüzde eğitim sistemimizde temel amaç mevcut bilgileri aktarmaktan çok, bilgiye ulaşma becerilerini kazandırmak olmuştur. Bu da üst düzey zihinsel süreç becerileri ile olur. Yani, ezberden çok kavrayarak öğrenme, karşılaşılan yeni durumlarla ilgili problemleri çözebilme ve bilimsel yöntem süreci ile ilgili becerileri gerektirir. 1998 yılından itibaren liselere giriş sınavlarında da üst düzey zihinsel süreç becerilerini ölçmeye yönelik sorular hazırlanmaya başlanmıştır.

Bu araştırmanın amacı 2003- 2006 yılları arasında yapılmış olan OKS' de yer alan tarih bilimi sorularının Bloom taksonomisine göre değerlendirmesini yapmak ve istatistiki verilerle sorularla incelemektir.

Araştırmada 2003- 2006 yılları arasında uygulanmış olan toplam 40 tarih bilimi sorusu tespit edilerek madde analizleri ve Bloom taksonomisine göre değerlendirmeleri yapılmıştır. Soruların sınıf, konu ve ünitelere göre dağılımları tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda, soruların daha çok kavrama basamağında olduğu tespit edilmiştir. Analiz basamağında daha az soru bulunurken sentez ve değerlendirme basamaklarında sorulara yer verilmediği görülmüştür. Soruların sınıf düzeyleri, ünite ve konu dağılımlarında eşitsizliklerin olduğu tespit edilmiştir. Yıllara göre ortalama güçlük ve ayırt edicilik indekslerinin dağılımlarının birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak soruların ünite ve konu dağılımlarının orantılı olmasına dikkat edilmelidir. Testin bilişsel alanı her düzeyde ölçen sorularla oluşturulması amaç edinilmelidir. Özellikle olumsuz soru kökü tipinde hazırlanan sorularda ifadelerin daha açık ve net olmasına özen gösterilmelidir. Eğitim öğretim sistemi içerisinde öğrencilerimizden daha fazla verim elde etmek için okullarımızda uygulanan test sorularının da bilgidan çok kavrama, analiz, sentez ve değerlendirme basamağında olmasına dikkat edilmelidir.

ABSTRACT

The main purpose of our education system is to equip the students with information skills rather than to deliver them information. This can be achieved through upper mental process skills. That requires skills of scientific methods solving the encountered problems and comprehension rather than memorisation. Since 1998, for the high school exams it has been prepared questions aimed at measuring upper mental process skills.

The purpose of this research is to evaluate the questions that asked between 2003-2006 of Secondary Education Institution Exams (OKS) by using Bloom's Taxonomy and statistical data.

During the research, 40 history questions were selected, asked between 2003-2006 OKS, and their item analysis and evaluations were conducted as to the Bloom's taxonomy. The questions were classified according to their class, subject and frequency as to the units.

In the research, it has been observed that the questions were at the level of comprehension. A few questions were at the level of analysis and no question was at the level of synthesis. It was also observed that there has been inequalities of questions on class levels, unit and subject distributions. As to the years the average difficulty and distributional differentiation indexes were close to each other.

As a result, the distribution ratio of units and subjects should be taken into account. The questions in the test should be prepared so as to measure cognitive field and every level. Negative rooted questions should be more clear and comprehensible. In order to get more efficiency from the students the questions should test comprehension, analysis, synthesis, and evaluation level of the students rather than information.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖNSÖZ	1
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar VE GRAFİKLER LİSTESİ	vii
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1. 1. Problem Durumu	1
1. 1. 1. Liselere Giriş Sınavları ve Tarihî Gelişimi	2
a) Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı	4
b) Liselere Giriş Sınavı Öğrencilerde Neleri Belirlemeyi Amaçlamaktadır?	6
c) Liselere Giriş Sınavı Soruları Nasıl Hazırlanmaktadır?	7
1. 1. 2. Bloom Taksonomisi ve Liselere Giriş Sınavı	8
a) Bloom' un Öğrenme Ürünleri Taksonomisi	8
b) Bilişsel Alanla İlgili Sosyal Bilgiler Dersindeki Hedefler	13
c) Bilişsel Alanı Bloom'dan Başka Sınıflayanlar ve Sınıflamaları.....	14
d) Liselere Giriş Sınavı ve Tarih Bilimi Soruları.....	15
1. 1. 3. Ölçme ve Değerlendirme	16
a) Çoktan Seçmeli Testler.....	18
b) Çoktan Seçmeli Madde Nedir?	19
c) Çoktan Seçmeli Madde Türüne Özgü Temel Terimler	19
d) Bir Testte Bulunması Gereken Teknik Özellikler.....	19
e) Çoktan Seçmeli Testlerin Kullanılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	20
1. 1. 4. Madde Analizi.....	21
a) Madde Güçlük İndeksi.....	21

b) Madde Ayırtıcılık Gücü İndeksi	22
1. 1 .5. Sosyal Bilgiler Programı ve Gelişimi	22
1. 2. Problem Cümlesi	24
1. 3. Alt Problemler	24
1. 4. Denenceler	25
1. 5. Araştırmanın Amacı ve Önemi	25
1. 6. Sınırlılıklar	27
1. 7. Tanımlar	27
BÖLÜM II	29
2. 1. İlgili Araştırmalar	29
BÖLÜM III	311
3. 1. Yöntem	311
3. 1. 1. Araştırma Modeli	311
3. 1. 2. Evren ve Örnekler	311
3. 1. 3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	311
3. 1. 4. Toplanan Verilerin Analizi	322
BÖLÜM IV	333
BULGULAR VE YORUMLAR	333
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	333
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	443
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	45
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	54
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	94

BÖLÜM V.....	95
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95
KAYNAKÇA	97

TABLOLAR VE GRFAİKLER LİSTESİ

Tablo 1: Bilişsel Öğrenmeler	11
Tablo 2: OKS 2003 - 2006 Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	344
Tablo 3: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İçerisindeki Ünite ve Konularına Göre Dağılımı	366
Tablo 4: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İçerisindeki Ünite ve Konularına Göre Dağılımı	377
Tablo 5: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İçerisindeki Ünite ve Konularına Göre Dağılımı	388
Tablo 6: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İçerisindeki Ünite ve Konularına Göre Dağılımı	39
Tablo 7: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 8. Sınıf İnkılap Tarihi Dersinin Ünite ve Konularına Göre Dağılımı	40
Tablo 8: 2003 Yılı Madde Analizleri.....	46
Tablo 9: 2004 Yılı Madde Analizleri.....	48
Tablo 10: 2005 Yılı Madde Analizleri.....	50
Tablo 11: 2006 Yılı Madde Analizleri.....	52
Grafik 1: 2003-2006 Yılları OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Oranı	355
Grafik 2: 2003 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	443
Grafik 3: 2004 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	44
Grafik 4: 2005 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı.....	44
Grafik 5: 2006 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı	45

Grafik 6: 2003 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Madde Güçlüğü ve Ayırt Edicilik İndekslerinin Dağılımı	47
Grafik 7: 2004 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Madde Güçlüğü ve Ayırt Edicilik İndekslerinin Dağılımı	49
Grafik 8: 2005 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Madde Güçlüğü ve Ayırt Edicilik İndekslerinin Dağılımı	51
Grafik 9: 2006 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Madde Güçlüğü ve Ayırt Edicilik İndekslerinin Dağılımı	553

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde, Orta Öğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı, Bloom'un Davranış Taksonomisi ve Sosyal Bilgiler programının gelişimi açıklanarak problem durumu oluşturulmuş, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlar verilmiştir.

1. 1. Problem Durumu

Çağdaş toplumlar yetişmekte olan genç kuşaklara kendi kültürlerini, yaşam biçimlerini, geçmişten bugüne dek bütün süreç içindeki yaşam deneyimlerini, yakın ve uzak çevredeki gelişmeleri öncelikle ilköğretim, özellikle Sosyal Bilgiler derslerinde, sonra da ortaöğretimde Sosyal Bilimlere giren disiplinlerde öğretip benimsetmeye çalışırken, bir yandan da bu kültürü ve elde edilen yaşantıları, üyesi bulundukları uygarlık dünyasındaki yaşam düzeyinin çok daha ilerisine doğru geliştirerek aktarmaya uğraşırlar. Kuşkusuz bütün bunların yapılması ve gerekli her türlü davranışın bireye kazandırılması eğitim yoluyla gerçekleşecektir.

Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerleri diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır. Diğer bir tanıma göre eğitim, bireyin toplumsal yeteneğinin ve en elverişli düzeyde kişisel gelişmesinin elde edilmesi için seçilmiş ve denetimli bir çevreyi (özellikle okulu) içine alan toplumsal bir süreçtir. Eğitim bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve amaçlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir. (Erden, 1991)

Öğretmen; öğretme görevi açısından öğrencilere bilgiyi, beceriyi öğretmeyi kolaylaştıracak öğretme etkinliklerini planlar, uygular ve değerlendirir. Bir öğretim başarısını ölçmek, değerlendirmeden geçmektedir. Öğrenciler, okulda önceden

belirlenmiş, özellikleri kazandırıcı nitelikteki seçilmiş ve kendi aralarında örgütlenmiş öğretim durumları içine sokulur ve söz konusu özellikleri kazanıp kazanmadıklarını görmek için sık sık yoklanır. Eğitim programlarının bir basamağı da ölçme ve değerlendirmedir.

Gelecek daha yüksek ve daha toplumsallaşmış bir akıl yürütme süreci ve daha gelişmiş tepkiler gerektirmektedir. Günümüzde eğitim programlarında düşünme becerilerini geliştirici etkinlikler önem kazanmaya başlamıştır. Düşünme için öğrenme ve öğretmenin önemi vurgulanarak eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme kavramları gelişmiştir. Tüm bu kavramların geliştirilerek uygulanmasında anahtar öğretim stratejisi sorulardır. Düşünmeyi harekete geçiren soruları sorma becerisi ve bu konuya ilişkin ilke ve kuralları işe koşma daha da önem kazanmaktadır. (Filiz, 2004)

Bu bağlamda Sosyal Bilgiler programının hedeflerine ulaşmada ne kadar başarılı olduğunu ölçmek ve ortaya koymak amacıyla bilişsel düzeyde birçok öğrenme alanını ölçen OKS tarihi bilimi soruları incelenecektir. Soruların istatistiki verilerle analizleri yapılarak, Bloom taksonomisindeki yerleri belirlenecek, soruların programla ilişkisi ve değerlendirme olarak programın başarı durumu istatistiki verilere dayandırılarak açıklanacaktır.

1. 1. 1. Liselere Giriş Sınavları ve Tarihî Gelişimi

Ülkemizde aşağıda belirtilen okullara orta öğretim kurumları sınavı ile öğrenci alınmaktadır.

Fen, Anadolu, Sosyal Bilimler, Anadolu Teknik, Anadolu Öğretmen, Anadolu İmam Hatip, Anadolu Sağlık Meslek, Sağlık Meslek, Adalet Meslek, Anadolu Tarım ve Tarım Meslek, Anadolu Tapu ve Kadastro Meslek Liseleri, Polis Koleji Merkezi Sistem Sınavı ile öğrenci alan özel okullar. Adaylar bu okullara sınavdaki başarı sıralaması durumuna göre girmeye hak kazanabilmektedir.

2002 yılı ÖSS sonuçlarına göre, Fen Lisesi öğrencilerinin % 99'unun Anadolu Lisesi öğrencilerinin % 90'ının, Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin % 85'inin normal eğitim veren düz lise öğrencilerinin ise % 40'ının başarılı olarak bir yüksek öğretime girdiği tespit edilmiştir (Kelecioğlu,2004). 2006 Öğrenci Seçme Sınavında da daha önceki yıllarda olduğu gibi şampiyon okulları ağırlıklı olarak Fen, Özel Fen, Anadolu Öğretmen ve Anadolu Liseleri oluşturdu. En başarılı 20 okul sıralamasında “Sayısal-2” puan türünde 17 Fen Lisesi, “Sözel-2” puan türünde 15'i “Anadolu Öğretmen” olmak üzere 18 Anadolu Lisesi “Eşit Ağırlıklı” puan türünde 12 Fen Lisesi öne çıktı. Bu durumdan da anlaşıldığı gibi liselere giriş sınavı ülkemizde ilköğretim öğrencileri ve veliler arasında önemli bir yere sahiptir.

Orta öğretim giriş sınavları 1998 yılına kadar Anadolu ve Fen Liseleri sınavları olarak temelde iki ayrı sınav olarak yapılmaktaydı. Zorunlu eğitim süresi 5 yıl iken Anadolu liselerine öğrenci seçmek için ilkokul 5.sınıfa giden öğrenciler iki aşamalı bir sınavdan geçerek bu okulların ortaokul kısımlarına yerleşmekteydiler. Ya da ortaokul son sınıf öğrencileri, Fen ve Anadolu liselerine girmek için ortaokulların 3.sınıfında (ortaokul 1, 2 ve 3.sınıf Türkçe, Fen Bilgisi ve Matematik dersleri başarı ortalaması 10'luk not sistemine göre en az 8 olmak ve zayıfsız bu sınıfları geçmek kaydıyla) iki aşamalı bir sınava tâbi tutularak seçilmekteydiler. Bu sınavları Millî Eğitim Bakanlığı yapmaktaydı. Polis ve Askeri liseler ise bu sınavların dışında öğrenci seçmek için başarı ortalaması yüksek erkek öğrencileri test, spor ve mülâkat olarak üç aşamadan oluşan bir kurum içi sınavla almaktaydı.

1997 yılında “ilkokul” ve “ortaokul” ibareleri “ilköğretim okulu” olarak değiştirildi ve aynı yıl sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçildi (16/08/1997-4306/1 madde ilköğretim kurumları sekiz yıllık okullardan oluşur. Bu okullarda kesintisiz eğitim yapılır ve bu bitirenlere ilköğretim diploması verilir.). Daha önce 5 yıl eğitim öğretim veren ilkokullar 8 yıllık eğitim öğretim kurumları haline dönüştürüldü. Bu gelişmeye paralel olarak 1998 yılından itibaren liselere giriş sınavlarına ilköğretim okullarının 8.sınıfında okuyan öğrenciler girmeye hak kazandı.

a) Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı

1998 yılında Fen Lisesi, Anadolu Liseleri (Anadolu lisesi, Anadolu Öğretmen, meslek, teknik, imam hatip, sağlık, meteoroloji, tapu ve kadastro), Tarım Meslek Lisesi ve Adalet Meslek Lisesine öğrenciler Liselere Giriş Sınavı adı altındaki sınavla seçilmiştir. Özel Okullar Sınavı, Polis Koleji Sınavı ve Askeri Lise ise ayrı sınavlar olarak yapılmıştır. Liselere Giriş Sınavı ve Askeri Lise Sınavı ve Polis Koleji Sınavı MEB. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından ayrı sınavlar olarak yapılırken, Askeri Lise Sınavı Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yapılmıştır.

1998, 1999, 2000, 2001, 2002 ve 2003 yıllarında yukarıda açıklanan sistem uygulanırken, 2004 yılında Liselere Giriş Sınavı içine Polis Koleji ve 8. Sınıf DPY sınavları da (Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı) alınmıştır. Özel Okullar ve Askeri Lise sınavları ayrı ayrı sınavlar olarak yapılmıştır.

2005 yılında özel okullar sınavı da OKS (Orta Öğretim Kurumları Sınavı) kapsamına alındı. Böylece orta öğretim kurumlarına öğrenci seçme işlemi tek çatı altında toplandı.

2007 yılında alınan bir kararla OKS kaldırılarak Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES) getirildi.

Orta Öğretime Geçiş Sistemi Nedir?

OGES, ilköğretim 6, 7 ve 8'inci sınıf öğrencilerinin yıllara yayılan seviye ve performans ölçümüyle alacakları puanlara göre ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmelerini esas alan Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Yıl Sonu Başarı Puanı (YBP), Davranış Puanı (DP) olmak üzere üç ana unsura dayanan öğrenci odaklı yeni bir sistemdir. SBS, ilköğretimin 6, 7 ve 8'inci sınıflarında öğrencinin derslerden o yılın müfredatında belirtilen kazanımları elde etme seviyesinin ölçüleceği Millî

Eğitim Bakanlığı tarafından her yıl Haziran ayında ders kesiminden sonra düzenlenecek olan Merkezi Sistem Sınavlarıdır. Bu sınav yılda 1 defa yapılacaktır. Bu sınava, 2007-2008 öğretim yılı sonunda 6 ve 7'inci sınıf öğrencileri, 2008-2009 öğretim yılından sonra ise 6, 7 ve 8'inci sınıf öğrencileri katılacaklardır.

Örnek: SBS Tarih Soruları

1. Karahanlılar, şehirlerde ve yollarda kervansaraylar yapmışlardır. Bu durum Karahanlılar'ın hangi alanda gelişmeye önem verdiklerinin bir göstergesidir?

- A)Din B)Tarım C)Ticaret D)Bilim

Sınıf 6

Öğrenme Alanı : Kültür ve Miras

Ünite : İpek Yolunda Türkler

Kazanım : 4. İpek yolunun toplumlar arası siyasal, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü fark eder.

2. Yandaki resimde 2005 yılında Orta Asya'da yapılan kazılarda çıkarılan Köktürlere ait paranın ön yüzü görülmektedir. Paranın üzerinde Kağan ve Hatun'un resimlerinin yan yana yer almasından aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Devlet yönetiminde hatun da söz sahibidir.
B) Yöneticilerin yarısı kadınlardan oluşur.
C) Hatun, ordunun başkomutanıdır.
D) Devletin hükümdarı kadındır.

Öğrenme Alanı : Kültür ve Miras

Ünite : İpek Yolunda Türkler

Kazanım : 1. Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak Orta Asya İlk Türk Devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur (MEB 64 Soruda OGES).

b) Liselere Giriş Sınavı Öğrencilerde Neleri Belirlemeyi Amaçlamaktadır?

Konu alanı ne olursa olsun söz konusu testler verilen bilgileri; kullanabilme, yorumlayabilme, genelleyeabilme, öğelerine ayırt edebilme, öğeler arası ilişki kurabilme, değerlendirebilme gibi üst düzey zihinsel süreçleri yoklamayı amaçlamaktadır. Daha ayrıntılı irdelenecek olursa, konu alanı ne olursa olsun sorularda genel olarak aşağıda verilen örnek zihinsel süreçler değerlendirilmektedir.

1. Verilen bilgi bütününde kullanılan kavram, grafik, tablo ve ilkelerden çıkarımlar yapma.
2. Yazılı olarak ya da şekil, grafik, tablo halinde verilen bilgi bütünüünün öğeleri arasında ilişki kurarak bir sonuca varma.
3. Yazılı metni okuyup anlama, genelleme yapma.
4. Verilen bir problem durumundaki öğeleri ayırt etme, öğeler arasında ilişki kurma ilişkileri kullanarak bir sonuca ulaşma.
5. Verilen problemi; yazılı metni, şekil grafik ya da tabloyu belli ölçütlere göre değerlendirebilme.
6. Temel kavram ve ilkeleri kullanarak günlük yaşamdaki gözlemleri açıklama, benzer örnekler verme, olayları anlama, problemleri çözme.

Testte sorulan soruların genel olarak hangi zihinsel süreçlere yönelik olarak hazırlandığını inceleyecek olursak; Türkçe testlerinin; ayırt edebilme, anlayıp değerlendirme, ilişki kurma, karar verip çözümleyebilme, dilbilgisiyle ilgili edindiği bilgileri sorgulayıp kullanıp çözebilme yeteneklerini ölçmeye yönelik olduğu görülmektedir.

Matematik testlerinde; kavrama becerisi, problemlerin çözümü için uygulama becerisi, verileri analiz edebilme, bilgi kümeleri arasında ilişki kurgulama ve ayırt etme gibi durumlar yoklanmaktadır.

Fen Bilgisi testlerinde; temel kavramları kullanarak problem çözme, verilen bir deneyi değerlendirme, verilen bilgilerden bir gözlemin sonucunu açıklama, grafik bilgilerini kullanabilme yetenekleri ölçülmektedir.

Sosyal Bilgiler testlerinde verilen bilgiye dayanarak yorumlama ve öteleme yapabilme, verilen bir bilgi bütününe parçalara ayırma, birleştirme gibi zihinsel süreçler yoklanmaktadır.

c) Liselere Giriş Sınavı Soruları Nasıl Hazırlanmaktadır?

Soru hazırlama, uzun bir süreç içerisinde gerçekleşmektedir. İlk önce hangi konu ve alt konudan soru hazırlanacağı ilköğretim programı çerçevesinde belirlenir. Bu belirlemede sorunun daha önce sorulmamış olmasına ve piyasada çok sayıda bulunan soru örneklerine benzememesine dikkat edilir. Yani orijinal soru taslağı oluşturulmaya çalışılır. Ayrıca sorunun hangi zihinsel süreci (taksonomik özellik) belirleyeceği kararlaştırılır. Test hazırlama uzmanları herhangi bir sınav öncesi soruları taslak olarak hazırlarlar. Sonra bu soru taslağı komisyon tarafından incelenir ve sorunun son şekli verilir. Ayrıca, soruda verilen bilginin bütün ilköğretim kitaplarında olmasına ve cevabın net olmasına gibi testte uyulması gereken bütün kurallara en iyi şekilde riayet edilir.

Test soruları her branşa göre hazırlandıktan sonra, üniversitelerden gelen akademik uzmanlara bilimsel açıdan incelenir. Onların görüşleri ve eleştirileri doğrultusunda sorular tekrar incelenir ve sorulara son şekli verilir.

1. 1. 2. Bloom Taksonomisi ve Liselere Giriş Sınavı

a) Bloom'un Öğrenme Ürünleri Taksonomisi

Eğitim süreci bireyin ve toplumun ihtiyaç duyduğu niteliklerin veya özelliklerin belirlenmesi ile başlar. Bu nedenle eğitim süreciyle kazandırılmak istenen davranışlar çok çeşitlidir. Eğitim süreciyle kazandırılmaya çalışılan davranışlar toplumun bireylerinde veya bireylerin kendinde görmek istediği özelliklerdir. Sonuç olarak bu özellikler tek tek bireylerden oluşan toplumun ihtiyaçları olarak görülebilir. Toplumun bireylerde bulunmasını istediği bu özellikler eğitim programlarının hedeflerini oluşturmaktadır. (Atılgan, 2006)

Bir öğretim programının düzenlenmesinde, önce öğrencilere kazandırılacak davranışların ya da onların davranışlarında oluşturulacak değişikliklerin, yani programın hedeflerinin belirlenmesi gerekir. Ölçme açısından cevaplandırılması gereken ilk soru ölçülecek olanın ne yada neler olduğu sorusudur. Bir programın etkililiği ya da öğrencilerin başarısı hakkında karar vermeden, öğrenci davranışlarında oluşturulmak istenen değişikliklerin gerçekten oluşup oluşmadığına bakılması gerekir.

Öğrenci davranışlarında istenen değişikliklerin yer alıp almadığını anlamak için öğrenciler sınama durumları içine sokulur. Testlerdeki her bir soru, bir sınama durumudur. Sınama durumu olan sorular, gerçekten öğretimin hedeflerinde kapsanan davranışları ölçebilecek nitelikte olmalıdır.

Bir testteki soruların her birinin, öğretim hedeflerinde kapsanan önemli bir davranışı ölçebilmesi, şu iki koşulun yerine getirilmesine bağlıdır: (1) Öğretim hedeflerinin açıkça saptanması ile gözlenebilir davranışlara dönüştürülmesi, (2) ölçülmek istenen davranışı ölçmeye en uygun düşecek madde tipinin seçilmesi ve o maddenin söz konusu davranışı ortaya çıkaracak biçimde dikkatlice yazılması.

Öğretim hedeflerinin, herkesçe aynı biçimde anlaşılmasına yarayacak açıklıkta ifade edilmesinde ve gözlenebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülmesinde yararlı olacağı düşüncesiyle bazı eğitimciler, eğitim hedeflerini sınıflama girişiminde bulunmuşlardır. Bu girişimler içinde Bloom ve arkadaşlarının çabası sonunda ortaya çıkan eğitim hedeflerinin genel sınıflaması, oldukça yaygın bir kabul görmüştür. Bu sınıflama girişiminin temelindeki ana nedenler şunlardır:

- 1) Öğrenme ürünlerini sınıflama ve betimleme için ilgililerin kullanabileceği standart bir sözcük listesi, bir terminoloji ortaya çıkarmak, böylece bir yandan eğitimciler, test geliştiriciler, program geliştirmeciler, eğitim araştırmacıları, daha genel olarak eğitimle ilgilenenler arasında iletişimi kolaylaştırmak, öte yandan çeşitli eğitim programlarının incelenmesi ve karşılaştırılmasında işe yarayacak kuramsal bir çerçeve ortaya çıkarmak.
- 2) Gerek öğretim sırasında, gerekse ölçme işinde bütün kategorileri dikkate almayı sağlamak.
- 3) Daha karmaşık ve öğrenilmesi daha güç olan davranışları öğretmeye girişmeden önce, onlarca temel olan önkoşul durumundaki davranışların öğretilmesini sağlamak; önkoşul davranışların öğrenildiğinden emin olmak.(Atılgan, 2006)

Taksonomi: İstendik davranışların basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, birbirinin önkoşulu olacak şekilde aşamalı olarak sıralanmasına taksonomi denir.(Sönmez, 1994)

Bloom ve arkadaşları 1950’lerde yaptıkları çalışmalar sonucu öğrenme ürünü bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olmak üzere üç alanda toplayarak, tanımlamışlardır. Bilişsel öğrenmeler, zihinsel etkinliklerin ağırlıkta olduğu davranışları (bilgiyi tanıma ve hatırlama, onun üzerinde işlemler yapma, kavramlar, genellemeler, kuramlar getirme gibi) kapsar. Bloom ve arkadaşları bilişsel öğrenmeleri 6

kategoride toplamışlardır. Hiyerarşik bir yapı oluşturan bu öğrenme kategori basitten karmaşığa doğru şöyle sıralanmaktadır.

1) Bilgi 2) Kavrama 3) Uygulama 4) Analiz 5) Sentez 6) Değerlendirme

Bu sıralamaya göre, kavrama düzeyindeki bir davranışın öğrenilmesi, bilgi düzeyindeki davranışların önceden öğrenilmesine bağlıdır. Aynı şekilde, uygulama düzeyindeki bir davranış için bilgi ve kavrama düzeyinde bir takım davranışların önceden öğrenilmiş olması gerekmektedir. Değerlendirme düzeyindeki bir davranışın öğrenilebilmesi için ise, bilgi kavrama, uygulama, analiz ve sentez düzeylerinde önkoşul diye nitelendirilebilecek davranışların önceden öğrenilmesi gerekmektedir

Bilişsel Öğrenmeler	Duyuşsal Öğrenmeler	Psiko-Motor Öğrenmeler
1)Bilgi	1)Alma	1)Algılama (Yorumlama)
2)Kavrama	2)Tepkide Bulunma	2)Kuruluş (Hazırlanma)
3)Uygulama	3)Değer Verme	3)Kılavuz Denetiminde
4)Analiz	4)Örgütlenme	Yapma (Öğrenme)
5)Sentez	5)Bir değer ya da değerler	4)Mekanizma (Alışkanlık)
6)Değerlendirme	6)Bütünüyle Nitelenmişlik	5)Karmaşık Dışa Vuruk (overt) Faaliyet
		6)Uyarlama (Değiştirme)
		7)Yaratma

Tablo 1:Bilişsel Öğrenmeler

Bilişsel Olan Basamaklar	Öğrenme Çıktılarını Niteleyen Anahtar Kelimeler
Bilgi : Bilgi seviyesindeki hedefler öğrencinin hatırlamasını gerektirir. Bilgi seviyesinde hedeflerle öğrencilerin; problem çözme stratejileri, terminoloji ve gerçeklerle ilgili bilgileri tanınması ve hatırlaması istenir.	Tanımlar, Listeler, Eleştirir, Geri Çağırır, Adlandırır, Seçer
Kavrama : Kavrama düzeyinde, öğrenciden, önceden öğrendiklerini yeni bir biçimde, yeni bir düzenleme ile sunması istenir. Hedefler, öğrencinin iletişim formlarını değiştirmesini, okuduğunu yeniden ifade etmesini, iletişim bölümleri arasındaki bağlantıları ve ilişkileri görmesini veya bilgiden elde edilen sonuçları çizmesini içerir.	Dönüştürür, Savunur, Farklı İfade Eder, Açıklar, Ayırt Eder, Tahmin Eder, Geneller, Sonuç Çıkarır

Uygulama : Uygulama düzeyindeki davranışlar, öğrencinin önceden öğrendiği bilgiyi kullanmasını gerektirir. Uygulamanın kavramadan farkı, konuyla ilgili verilen problemlerin uygulama gerektirmesidir. Bu düzeyde karşılaşılabilecek bazı öğrenci davranışları şunlardır: Bir matematik problemini çözmek; bir görevi yerine getirmek; bir dizi kural ve yöntemleri kullanmak; önerilen bir iş planının sonuçlarını tahmin etmek.	Transfer Eder, Geliştirir, Hesaplar, Organize Eder, Kullanır, Çözer, İlişkilendirir, Uygular, Çalıştırır, Değiştirir, Üretir.
Analiz : Analiz seviyesindeki hedefler bir bütünün anlaşılması için neden sonuç ilişkisi kurarak parçalarına ve öğelerine bölünmesini gerektirir. Bu bölümlerin açıklanmasını, bölümler arasındaki ilişkilerin analizini ve bütünsel ilkelerin tanımını içerir.	Parçalarına Böler, Destekler, Analiz Eder, Delil Toplar, Ayırır, Sonuca Varır.

Sentez : Sentez, bilgi ve düşünce alanında verilen parçaları bir bütün ya da sistem haline getirecek biçimde birleştirmek veya düzene koymak; parçalar arasındaki ilişkiler görmek, onlara yapısal bir biçim kazandırmak için sıralamak veya düzenlemektir. Bu yetenek genellikle kompozisyon tipi sınavlarla veya kompozisyon yazdırılarak yoklanır. Test tipi sorularla ölçülmesi güçtür.	Önerir, Birleştirir, Geliştirir, Organize Eder, Düzenler, İlişkilendirir
Değerlendirme: Değerlendirme seviyesindeki hedefler, verilen veya edinilen bilgilerin iş ve becerilerin, çözümlenir, yöntem, materyal ve biçimlerin belli bir yönden değerini yargılama yeteneğini gerektirir. Değerlendirme bilimsel alandaki öğrenme çıktılarının en yüksek seviyesidir.	Karşılaştırır, Sonuca Varır, Kanıtlar, Tahmin Eder, Eleştirir, Ölçer.

b) Bilişsel Alanla İlgili Sosyal Bilgiler Dersindeki Hedefler

Öğrenilmiş davranışlardan zihinsel yönü ağır basanların kodlandığı alandır. Sosyal Bilgilerde “Türkiye’nin komşularıyla ilgili temel ilişkilerini açıklayabilme, temel ilkeleri Türkiye’nin belli başlı toplumsal olgularını açıklamada kullanabilme, ilimiz, bölgemiz ve yurdumuzla ilgili belli başlı olguları analiz edebilme, Türkiye’nin komşularıyla ilgili belli başlı toplumsal olguların çözümü için yeni yollar önerebilme” gibi hedefler bilişsel alanla ilgili Sosyal Bilgiler dersindeki hedeflerden bir kaçıdır.

c) Bilişsel Alanı Bloom'dan Başka Sınıflayanlar ve Sınıflamaları

1. Guilford'un Sınıflaması: Guilford zekayı üç boyutlu ele almış ve bunları 1)İçerik (Content) 2)İşlevsel (Operation) ve 3)Ürünsel (Product) olarak sınıflamıştır. Bu sınıflamaları da kendi içinde alt bölümlere aşamalı olarak ayırmıştır. İçerik boyutu görsel, işitsel ve kassal duyum (figural), sembolik, sözel (semantic) ve davranışsal olarak dört alt basamakta toplanmıştır. İşlevsel boyutu, bilişsel alanla ilgili olandır. Bilgi, hatırlama, ıraksal düşünme, yakınsak düşünme ve değerlendirme şeklinde aşamalı olarak sıralanmıştır.

2. De Corte Modeli: Guilford'un taksonomisinden hareketle bilişsel alanı; 1)İletişimi algılama, hatırlama 2)Bilgi ve ürünü yeniden üretme 3)Yorumlama 4)Yakınsak düşünme 5)Iraksal düşünme olarak beş alt basamağa aşamalı olarak ayırmıştır.

3. Taba'nın Sınıflaması: Bilişsel alanı I. II. ve III. olarak, üç ana bölüme ayırmış ve alan I'i sayma, listeleme, fark etme, gruplama, etiketleme; alan II'yi yorumlama, çıkarım yapma ve genelleme; alan III'ü açıklama ve yordama olarak alt basamaklara bölmüştür. Ayrıca hedefleri 1)Temel Bilgi 2)Düşünme 3)Tutumlar, Duygular ve Duyarlılık 4)Akademik ve Toplumsal Beceriler biçiminde aşamalı olarak sınıflamıştır.

4. De Block Taksonomisi: De Block öğrenilmiş davranışları yöntem, konu ve transfer olarak üçe ayırıp, bunları da alt basamaklara aşamalı olarak böler.

5. Gagne-Merrill Taksonomisi: Gagne'ye göre sekiz tür öğrenme vardır. Taksonomik sınıflamaya önce duygusal davranış, devinişsel davranış, belleğe dayalı davranış ve karmaşık bilişsel davranış olarak dört ana bölüme aşamalı olarak ayırmışlardır. Sonra bu dört ana bölümü de kendi içinde alt sınıflara bölmüşlerdir. 1)Duygusal davranış işaret öğrenme; 2)Devinişsel davranış uyarıcı-davranım bağıını öğrenme, uyarıcı davranım zincirlerini öğrenme, 3)Belleğe dayalı davranış sözlü

karşılıklarıyla uyarıcı-davranım zincirlerini öğrenme, ayırt etmeyi öğrenme 4) Karmaşık bilişsel davranışı ise, kavram öğrenme, ilke öğrenme ve problem çözme şeklinde aşamalı olarak sınıflamışlardır.

6. Gerlach ve Sullivan Taksonomisi: Bilişsel alanla ilgili davranışları aşamalı olarak altı basamağa ayırır. Bunlar; 1)Kimlik verme 2)Adlandırma 3)Betimleme 4)İnşa etme 5)Düzenleme 6)Yapıp göstermedir.(Sönmez,1994)

Bloom Taksonomisi, her ne kadar eğitim öğretim hedeflerinin sınıflamasına yönelik olsa da, gerek öğretmenler gerekse araştırmacılar tarafından özellikle bilişsel alandaki soru seviyelerinin belirlenmesinde kullanılmaktadır. Bloom Taksonomisinin yaygınlaşmasının nedeni ölçmeye ağırlık vermesindendir. Bugün, bu taksonomi bir standart haline gelmiştir.

d) Liselere Giriş Sınavı ve Tarih Bilimi Soruları

Liselere Giriş Sınavı'nda sorulan 25 Sosyal Bilgiler sorusunun toplam 10 asil, 2 yedek olmak üzere 12 tanesi tarih biliminden sorulmaktadır. Sınav soruları MEB. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Açık Öğretim Kurumları Daire Başkanlığı Test Geliştirme Şubesi tarafından, çeşitli üniversitelerden gelen Akademisyenler ve bu birimde çalışan test uzmanları tarafından hazırlanmaktadır. Tarih soruları, Sosyal Bilgiler içerisinde yer alan diğer branş sorularında olduğu gibi 1998 yılına kadar yapılan sınavlarda Bloom Taksonomisinin en alt düzeyi olan bilgi seviyesinde sorulmuştur.

1998 yılından itibaren yapılan sınavlarda akademik yeteneği ölçme amacıyla, ilköğretim programı kapsamı içerisinde Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanlarında kavram, ilke ve genellemeleri kullanarak kritik etme, yorumlama, ilişkilendirme, analiz etme gibi bir takım üst düzey zihinsel beceriler yoklanmaya çalışılmıştır. Test; Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alt testlerinde 25'er soru olmak kaydıyla 100 sorudan oluşmuştur.

Tarih karşılaştırma, çözümleme, sentez ve öteleme gibi eğitimsel becerileri geniş oranda geliştiren bir bilim dalıdır (Nichol, 1991). Tarih Bilimi soruları öğrencinin bu becerileri kazanıp, kazanamadığını ölçmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Soruların bu amaca yönelik olarak hazırlanması okullarımızda tarih öğretimiyle ilgili öğrencilerin elde edecekleri beceri ve kazanımlarla da uyumludur. Zira, tarih öğretiminde temel hedef, olguları ezberlemekten çok üst düzey zihinsel beceriler olmalıdır. 1981 yılında Denis Shemilt tarafından yürütülen çalışma sonuçları hem görüşmelerde hem de yazılı çalışmalarda “Yeni Tarih’i” yani beceriye dayalı tarih öğretimi yapan öğrencilerin geleneksel şekilde ders yapan öğrencilerden daha başarılı olduğunu açıkça göstermiştir. (Vella, MEB. Dergisi) 1998 yılından itibaren Tarih Bilimi sorularının ezber bilgidan çok zihinsel becerileri ölçmeye yönelik olarak hazırlandığı görülmektedir.

1. 1. 3. Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme, insanların günlük hayatında önemli bir yer tutar. Bir çok şeyin miktarı ya da sayısal büyüklüğü hakkında fikir sahibi olmak için ölçmeye, ölçme araçlarına ve onun standart birimlerine başvururuz. Bu açıdan baktığımızda ölçme, hayatımızı ve belli işler üzerinde anlaşılmamızı kolaylaştırır. Günlük hayatta olduğu kadar bilimin bütün dallarında ölçme önemli bir yer tutar. Bilim, bir yanda kuramsal yapı ve öğeleri, diğer yanda deneysel veriler bulunan bir sistem olarak düşünülebilir. Bir kuramsal yapının kurulmasında ölçme gerekmez, fakat o kuramsal yapıdan çıkarılan ilişkilerin doğru olup olmadığının belirlenmesi için gözlem ve ölçme zorunludur. (Baykul, 2000) Bu nedenle, ölçmesiz bir bilim düşünülemez. Ölçme, bir niteliğin gözlem sonucunun sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir.(Turgut, 1992)

Eğitimde gözlenmeye ya da ölçülmeye çalışılan değişkenler genellikle; başarı, ilgi, motivasyon, yetenek vb. gibi psikolojik değişkenlerdir. Bu değişkenlerin bir çoğunun fiziksel nitelikleri bilinmez ve bu nedenle fiziksel boyutları tanımlanamaz. Bu değişkenleri ölçmek ve tanımlamak için çeşitli ölçme yöntem ve tekniklerinden yararlanılır. Eğitim; literatürde “bireyin davranışlarında kendi

yaşantıları yoluyla kasıtlı ve istendik davranış değişikliği meydana getirme süreci” olarak tanımlanmaktadır. (Demirel, 1997)

Tanımına bakıldığında, eğitim, girdi, süreç, çıktı ve kontrol öğeleri olan bir süreç olarak ele alınabilir. Bu süreç sonucunda istendik davranışların ortaya çıkıp çıkmadığını veya ne derece gerçekleştirildiğini ortaya çıkarma, öğrenme güçlüklerini saptama, eğitim programlarının, yöntem ve tekniklerinin etkililiğini belirleme, öğrencileri yönlendirme ve benzeri amaçlara dönük yapılan değerlendirmelerin hepsi geçerli ve güvenilir ölçme sonuçlarına dayanır. (Atılgan, 2006) Bazı özellikler doğrudan gözlenirken bazı özellikler dolaylı gözlenir. Bunun sonucunda doğrudan ve dolaylı ölçme yöntemleri ortaya çıkmıştır. (Berberoğlu, 1998)

Ölçülmek istenen özelliğin her hangi bir değişken ya da değişkenler aracılığı olmadan direkt ölçülmesine doğrudan ölçme denir. Doğrudan ölçülemeyen bazı özelliklerin onlarla ilgili olduğu varsayılan başka bir özelliğin gözlenerek ölçülmesi dolaylı ölçmedir. Başarı, yetenek, kişilik, tutum, zeka gibi özellikler dolaylı ölçülen özelliklerdir. Liselere giriş sınavlarında sorulan sorular dolaylı ölçme kapsamına girmektedir.

Değerlendirme anlamı daha geniş bir kavramdır. Ölçme bize sadece bir şeyin niteliğine ilişkin bilgi verir; bu bilginin yeterli olup olmadığı, istenilen nicelik ve türden olup olmadığı ise değerlendirmenin sorunudur. Değerlendirme bir veya daha fazla gözlem verisini bir ölçüt (kriter, kıstas, norm vb.)’e vurma işlemidir. Kısacası, ölçme verileri değerlendirmeyeyle anlam kazanmakta, iyi ve güvenilir bir değerlendirme ise ölçme verilerine ihtiyaç göstermektedir. (Yıldırım, 1999) Buradan anlaşılacağı gibi ölçme ve değerlendirme, öğretim etkinliklerinin tamamlayıcı bir parçasıdır. Öğretmen amaçlanan davranışların öğrenilip öğrenilmediğini, öğrenildiyse ne mükemmellikte öğrenildiğini sık sık yoklamak durumundadır. Bunun için de öğretmen hedef alınan öğrenci davranışlarını gözlemleyip ölçmeli ve belirli ölçülerle değerlendirmelidir. (Kaptan, 1998) Bilimsel anlamda değerlendirme

“öznellik içinde nesnel bir davranış” olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde ise özneliği nesnelliğe dönüştürecek kişiler eğitimcilerdir

Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinde ölçme, değerlendirme ile ilgili ifadelerden bazıları şunlardır:

- 1.Ölçme, değerlendirmede öğretim programları esas alınır.
2. Ölçme ve değerlendirmede okul, ilçe, il ve yurt çapında birlik ve beraberlik ön planda tutulur.
- 3.Öğrenci başarısını ölçmeye yönelik bütün süreçlerin sürekli gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi sağlanır.
- 4.Öğrenci başarısının ölçülmesinde kullanılan ölçme araçları; geçerlilik, güvenirlik ve kullanılabilirlik özelliklerini taşır.
- 5.Öğrenci başarısının belirlenmesi amacıyla hazırlanan ölçme araçlarında; bilginin yanında kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeyindeki becerilerin de ölçülmesine ağırlık verilir (M.E.B, Aralık 2004/2567)

Liseler giriş sınav soruları 3.maddede belirtilen becerileri (bilgi, kavrama, analiz, sentez değerlendirme) ölçmeye yönelik olarak hazırlanmaktadır.

a) Çoktan Seçmeli Testler

Sınav “Öğrencilerin belli bir ders veya konu alanındaki bilgi ve becerilere sahip oluş düzeylerini tespit etme işi”; test ise “Öğrencilerin belli bir ders veya konu alanındaki bilgi ve becerilere sahip oluş düzeylerini belirlemek amacıyla yapılacak sınavda kullanılmak üzere geliştirilen ölçme aracı” olarak tanımlanabilir. (Bahar ve diğerleri, 2006) Liselere giriş sınavlarında çoktan seçmeli testler kullanılmaktadır. Çoktan Seçmeli testler, çoktan seçmeli maddelerden oluşan testlerdir.

b) Çoktan Seçmeli Madde Nedir?

Çoktan seçmeli bir madde, bir problem durumu sunan bir madde kökü ile madde kökünü izleyen üç ya da daha çok sayıdaki seçimlik cevaplardan oluşur.

c) Çoktan Seçmeli Madde Türüne Özgü Temel Terimler

Test Maddesi: Bir testte, bağımsız olarak kendi başına puanlanabilen en küçük birimdir. Bir testteki her bir soru bir test maddesidir.

Madde Kökü: Maddede ne sorulduğunu açıkça belirten ya da sezdirenen ve cevaplayıcıya, maddenin cevaplandırılması bakımından uygun bir referans çerçevesi veren kısımdır.

Seçenekler: Madde kökünde sorulan soruya verilen muhtemel cevaplardır.

Doğru Cevap: Madde kökünde sorulan soruya verilen muhtemel cevaplardan yalnızca bir tanesi doğru ya da en doğru cevabı dışında kalan seçeneklere çeldiriciler adı verilir.(Tekin, 1991)

d) Bir Testte Bulunması Gereken Teknik Özellikler

Bir testte bulunması gereken teknik özellikler başlıca (1) Güvenirlik (2) Geçerlilik (3) Kullanışlık olarak gruplanabilir,

Güvenirlik: Güvenirlik, her hangi bir araç ve yöntemin ölçtüğü değişkeni ne derece duyarlılıkla ölçebildiği veya ölçme sonuçlarının tesadüf hatalardan ne derece arınık olduğu anlamında kullanılır. (Turgut, 1992) Her türlü ölçmede bir miktar hata bulunur. Hata, bir özelliğin gerçek değeri ile ölçülen değeri arasındaki farktır. (Baykul, 2000) Ölçmelerde hata, ölçülmek istenmeyen miktarın ölçüm sonuçlarına karışmasıdır. Kaynağı ve miktarı tam olarak belirlenemediğinden hata, yanlıştan farklı ele alınır. (Erkuş, 2006)

Geçerlik: Bir ölçme aracı, ölçülmek istenilen değeri doğru olarak ölçebilmelidir ki buna ölçmede; “geçerlik” denilir. (Öcal ve Ay, 1995)

Kullanışlılık: Kullanışlılık araç ve yöntemin uygulanabileceği eğitim seviyesi, uygulama süresi, ölçmeciden istediği beceriler, maliyet ve ekonomi gibi etkenlerin araç ve yöntemin kullanılmasına etkilerini ifade eder. (Turgut, 1992) Bir ölçme aracından beklenen sadece güvenilirlik, geçerlik ya da kullanışlılık özelliklerinden biri değil tüm bu özellikleri taşıması beklenir.

e) Çoktan Seçmeli Testlerin Kullanılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

1. Madde kökü açık ve anlaşılır olmalıdır.
2. Soru kökünde kullanılan dil düzeyi cevaplayıcının düzeyinin üstünde olmamalıdır.
3. Soru ders kitabında aynen alınmamalıdır.
4. Seçenekler madde kökü ile uyumlu olmalıdır.
5. Soru olumsuz kökle bitiyor ise ya da en doğru gibi belirleyici ise ifadenin altı çizilmeli, en azından öğrencinin dikkati çekilmelidir.
6. En doğrunun bulunmasını isteyen sorularda “Hiçbiri” seçeneği kullanılmamalıdır.
7. ”Hepsi” ve “Hiçbiri” seçenekleri aynı soruda kullanılmamalıdır.
8. Çeldiriciler konuya hakim olmayan, bilmeyen öğrencileri yanıltmalıdır.
9. Seçeneklerin uzunluğu birbirlerine yakın olmalıdır.
10. Sorudaki seçenek sayısı öğrencinin öğrenim düzeyine uygun olmalıdır.

11. Testteki tüm maddelerin seçenek sayıları eşit olmalıdır.(Gezgincan ve diğerleri 2005)

12. 1. 1. 4. Madde Analizi

Bir testi oluşturan maddelerin ne derece iyi işlediğini anlamak için maddenin “testte ölçülmek istenen davranışı kazanmış olan öğrenci” ile “testte ölçülmek istenen davranışı kazanmamış olan öğrenciyi ne kadar ayırt edebildiğine bakmak, madde analizinin dayandığı temel düşüncelerden biridir. Araştırmaya konu olan OKS’de üst düzey becerileri ölçmeye yönelik sorular kullanılmaktadır. Uygulanmış olan bu soruların hangi davranışa yönelik hazırlandığının belirlenmesi, madde analizlerinin yapılarak birlikte değerlendirilmesi araştırmanın amaçları arasındadır. Her bir soru için madde gücü, ayırt edicilik dereceleri ve çeldiricilere ait dağılımlar hesaplanacaktır. Elde edilen sayısal sonuçlara yönelik değerlendirmeler yapılacaktır. Bu tip sorularda kullanılan madde analizi istatistikleri ve yorumları şöyledir:

a) Madde Güçlük İndeksi

Bir test sorusunun gücü, doğru cevap sayısının tüm cevaplayıcılar sayısına oranıdır. (Özcelik, 1997) Madde güçlük indeksi soruyu doğru cevaplama yüzdesidir. Bir soruyu, cevaplayıcıların büyük bir kısmı doğru cevaplamışsa soru kolay bir sorudur. Soruyu cevaplayıcıların hepsi doğru cevaplamışsa sorunun güçlük indeksi (doğru cevaplayanların cevaplayıcılara oranı olduğundan) 1 çıkar ve doğal olarak sorunun kolay bir soru olduğu yorumu yapılır. Soruların güçlük dereceleri (0) ile (+1, 00) arasında değişir. Üst ve alt gruplarda kimsenin doğru cevaplamadığı bir maddenin güçlük indeksi (0), üst ve alt gruplardaki bütün öğrencilerin doğru cevaplandığı bir maddenin güçlük derecesi (+1, 00) olur.

İdeal bir teste yaklaşık %20 kolay, %20 güç, %60 ise orta güçlükte soru konmalıdır.

b) Madde Ayıricılık Gücü İndeksi

Madde geçerlik katsayısı da denir. Bir maddenin testle korelasyonudur. Bu istatistik çift serili veya nokta çift serili korelasyon katsayılarından biri ile hesaplanır. Bir test sorusunun ayıricılığı onun, yoklanan davranışa sahip olan cevaplayıcıları bu davranışa sahip olmayanlardan ayırma gücüdür. (Özçelik, 1997) Kısaca sorunun doğru cevabını bilen ile bilmeyeni ayırt etme gücüdür.

Madde ayıricılık katsayısının yüksek olması madde puanıyla test puanı arasındaki korelasyonun yüksek olduğu, o maddeye doğru cevap veren öğrencilerin testin tamamından da yüksek puan aldıkları anlamına gelir. Düşük olması da testin tamamından yüksek puan alan öğrencilerin o maddeye doğru cevap veremedikleri anlamına gelir. Bu yüzden madde ayıricılık gücü ile bilen öğrenciyle bilmeyen öğrenciyi birbirinden ayırt etme derecesinin bilgisini elde ederiz.

1. 1 .5. Sosyal Bilgiler Programı ve Gelişimi

Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.

Sosyal Bilimler, kişinin içinde yaşadığı topluma ahenkli uyumunu gerçekleştirecek bilgi, beceri ve tutum kazandırma ihtiyacını karşılayacak amaçlara öncelik vermektedir.

Günümüzde Sosyal Bilimler; değişme, gelişme ve yenileşmenin bilimi olarak tanımlanmaktadır. Buna göre, Sosyal Bilimlerin değişmeye açık olması; sosyal, ekonomik, kültürel ve politik gelişmeleri incelemesi gereklidir.

Eğitimin gelişmesi sonucu, Sosyal Bilimlerin uygulama alanı olarak Sosyal Bilimler öğretimi ile Sosyal Bilgiler öğretimi ortaya çıkmıştır. Sosyal Bilimler alanındaki teorik ve bilimsel gelişmelerin eğitim sürecinde ele alınarak bireyin toplum içinde gelişmesini ve yetiştirilmesini amaçlayan sosyal bilgiler kavramı, ülkemizde ilköğretim düzeyinde kullanılmaktadır.

Sosyal Bilgiler Amerika'da 1784 yıllarına dek ahlâk eğitiminin içinde toplumsal kurallar olarak okunmuştur. Bu dönemde Hristiyanlık ön plâna çıkarılmış ve Hristiyan olan ülkelerin olmayanlardan daha üstün olduğu savunulmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nde, 1892 yılında toplanan Ulusal Eğitim Konseyi, ulusal toplum anlayışını oluşturmak üzere sosyal bilgiler dersini düzenlemiştir. Sosyal bilgiler dersinin programı tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerinden oluşturulmuş ve toplumun gereksinimlerine göre içerik yeniden yapılandırılmıştır. Bu anlayış 1960 yıllarına dek sürmüş, fakat bu yıldan itibaren, toplumsal yaşamda, dünyadaki siyasal yaşamda, bilim ve teknikteki gelişme ve değişimler öğrenme – öğretme anlayışındaki yenilikler ve yaklaşımlar, hem sosyal bilgiler dersinin hedef ve davranışlarını, hem de içeriğini yeniden oluşturmayı gündeme getirmiştir. Böylece tanıma anlatma yaklaşımından kavramsal yaklaşıma ve oradan da karar verme sürecine geçilmiştir (Koçak, 1998)

İlkokullarda Sosyal Bilgiler adı, ülkemizde ilk defa 1968 programıyla yer almış, bundan önceki programlarda (1926-1930, 1932, 1936, 1948) Tarih, Coğrafya, Yurt Bilgisi (Yurttaşlık Bilgisi) ve 1962'de Toplum ve ülke incelemeleri dersleri ile Sosyal Bilgiler dersi yürütülmeye çalışılmıştır. (Sönmez, 1997)

Sosyal Bilgiler ders olarak 1968-1969 öğretim yılında ilkokullarda, 1973-1974 öğretim yılında da ortaokullarda okutulmaya başlanmıştır. İlköğretim

okullarının 4. ve 5. sınıflarında (ilkokullarda) sosyal bilgiler dersi günümüzde de devam etmesine rağmen, 6. ve 7. sınıflarda (ortaokullardan) 1985-1986 öğretim yılından itibaren kaldırılmıştır. Bu tarihten itibaren ortaokullarda, sosyal bilgiler dersinin yerini Millî Tarih, Millî Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgileri dersleri almıştır.

4306 sayılı Kanunun öngördüğü sekiz yıllık ilköğretim uygulaması gereğince hazırlanan İlköğretim Okulu 4, 5, 6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, 1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. Böylece, İlkokul 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, Ortaokul Millî Tarih Programı ve Ortaokul Millî Coğrafya Programı, 1997-1998 öğretim yılı sonunda ilköğretim okullarında uygulamadan kaldırılmıştır.

1. 2. Problem Cümlesi

OKS’ de yer alan Tarih Bilimi sorularının Bloom Taksonomisi ile ilişkisi ne düzeydedir? (Bloom taksonomisine uygunluk düzeyi nedir?)

1. 3. Alt Problemler

1. OKS ‘ de (2003-2006) yer alan tarih bilimi soruları sınıf düzeylerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. OKS’ de (2003-2006) yer alan tarih bilimi soruları yıllara göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. OKS’ de (2003-2006) yer alan tarih bilimi sorularının yıllara göre madde analizleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
4. OKS (2003-2006) tarih bilimi soruları nasıldı?

5. OKS (2003-2006) tarih bilimi sorularının Bloom taksonomisine göre sınıflandırılması nasıldır?

1. 4. Denenceler

1. OKS ‘ de yer alan Tarih Bilimi soruları, Sosyal Bilgiler Programı ile ilişkilidir.
2. OKS’ de yer alan Tarih Bilimi sorularının ayırt edicilik ve ortalama güçlükleri istenilen düzeydedir.

1. 5. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günümüzde en çok tercih edilen eğitim tanımı: “bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde(eğitimin amaçlarına uygun) değişme meydana getirme sürecidir.” Bu tanıma göre;

Eğitim bir süreçtir.

Eğitim sürecinde, bireyin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Davranışlarındaki değişme kasıtlı olarak gerçekleştirilmektedir.

Eğitim sürecinde bireyin kendi yaşantıları esastır. Uygulanmakta olan OKS de bu süreç içerisinde yer almaktadır

Günümüzde eğitim sistemimizde temel amaç mevcut bilgileri aktarmaktan çok, bilgiye ulaşma becerilerini kazandırmaktır. Bu da üst düzey zihinsel süreç becerileri ile olur. Yani, ezberden çok kavrayarak öğrenme, karşılaşılan yeni

durumlarla ilgili problemleri çözebilme ve bilimsel yöntem süreci ile ilgili becerileri gerektirir.

Öğrencilere, verilen temel fikri alıp almadıklarını ölçen basit bilgi düzeyinde sorular sormak, bunu takiben kavrama, uygulama ve analiz düzeyinde sorular sormak, daha sonra da öğrencilere kendi düşünme süreçlerine sahip olmalarına yönelik sentez ve değerlendirme soruları sormak öğretmenler için bir zorunluluktur. (Filiz, 2004)

Ülkemizde uygulanmakta olan Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme Sınavı genel anlamda eğitim hedeflerinin gerçekleşme derecesinde bize bilgi vermektedir. 1998 yılından itibaren bu sınavlarda daha çok akademik yeteneği ölçmeyi amaçlayan sorular kullanılmaya başlanmıştır. Bir başka deyişle akademik yeteneği ölçme amacıyla ilköğretim programı kapsamında Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanında kavram ilke ve genellemeleri kullanarak kritik etme, yorumlama, ilişkilendirme, analiz etme gibi üst düzey zihinsel beceriler yoklanmaya çalışılmıştır.

Uygulanmış olan bu soruların hangi davranışa yönelik hazırlandığının belirlenmesi, istatistiki verilerle bilişsel alandaki hedeflere yönelik değerlendirilmesinin yapılmasının amaca ne kadar ulaşılabilirdiği konusunda bilgi vereceği düşünülmektedir. Araştırmada soruların konulara göre dağılımları yapılacak böylece öğrencilerin hangi konularda daha başarılı oldukları konusunda bilgi sahibi olunabilecektir. Her bir soru için madde gücü ve ayırt edicilik dereceleri ile çeldiricilere ait dağılımları hesaplanacaktır.

Araştırmaya konu olan Ortaöğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme Sınavı'nda yer alan Tarih Bilimi sorularının istatistiki veriler yardımıyla incelenmesi, davranış taksonomisindeki yerlerinin belirlenmesi, her bir soruya yönelik analizlerin yapılmasının uygulanan sınavın amaca ne kadar hizmet ettiği konusunda ışık tutacağı düşünülmektedir.

1. 6. Sınırlılıklar

Bu araştırmada;

- 2003-2006 yılları arasında uygulanan Ortaöğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme Sınavı
- Tarih Bilimi soruları,
- İstatistiki verilerle,
- İlköğretim programı ile sınırlıdır.

1. 7. Tanımlar

Ayırt edicilik: Sorunun davranışı kazanan öğrenci ile kazanamayan öğrenciyi ayırt edebilme derecesidir.

Çeldiriciler: Doğru cevap dışındaki diğer seçeneklerdir.

Eğitim: Eğitim, kişiliğin gelişmesine yardım eden ve onu temel alan, onu yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreçtir.

İlköğretim: Eğitim basamağının ilk 1-8 yılları arasını kapsayan kısımdır.

Madde: Test içerisinde yer alan her bir soruya madde denilir.

Madde Güçlüğü: Soruyu doğru cevaplayanların tüm cevaplayıcılara oranıdır.

OKS: Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Ölçme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı'na her yıl gerçekleştirilen Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKÖSYS-LGS)

BÖLÜM II

2. 1. İlgili Araştırmalar

Eş (2005) “Liselere Giriş Sınavları Fen Bilgisi Soruları İle İlköğretim Fen Bilgisi Dersi Sınav Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında liselere giriş sınavları fen bilgisi soruları ile ilköğretim okulları fen bilgisi dersi sınav sorularını Bloom’un bilişsel alan basamakları taksonomisine göre değerlendirmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular neticesinde fen bilgisi derslerine girmekte olan öğretmenlerin yazılı sınav sorularının bilgi ve kavrama basamaklarında yoğunlaştığı, analiz-sentez-değerlendirme basamaklarında çok az soru olduğu, fen bilgisi öğretmenliği alanında yüksek lisans eğitimi alan öğretmenlerin yeterli olmamakla birlikte diğer öğretmenlere oranla analiz-sentez-değerlendirme basamakları sorularını daha çok kullandıkları, analiz-sentez-değerlendirme basamakları sorularını en az kullananların ise fen bilgisi öğretmenliği bölümü mezunu olmayan öğretmenlerin olduğu, öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin artmasıyla birlikte yazılı sınav sorularının ait oldukları bilişsel alan basamaklarında gözle görülür bir gelişme olmadığı, liselere giriş sınavlarında sorulan fen bilgisi sorularıyla, ilköğretim okullarında sorulan yazılı sorularının ait oldukları bilişsel alan basamakları arasında ilköğretim okulları aleyhine belirgin bir farklılığın olduğu belirlenmiştir.

Ünlü (2005) “Liselere Giriş Sınavı İle Sosyal Bilgiler Ders Programının İlişkilendirilmesi” isimli çalışmasında liselere giriş sınavı sosyal bilgiler soruları ile bu soruların sosyal bilgiler programına (1998) uygunluğunu araştırmıştır. Araştırma sonucunda, LGS sosyal bilgiler sorularının sosyal bilgiler programına uygunluk gösterdiği, ancak seçilen soruların sınıf düzeyleri ve ünitelere dağılımında eşitsizliklerin olduğu tespit edilmiştir.

Sezer (1992) "Ön Deneme Yapılmayan Durumlarda Madde Güçlük ve Ayıricılık Gücü İndekslerinin ve Bunlara Bağlı Test İstatistiklerinin Kestirilmesi" isimli çalışmasında, 1991 yılında Anadolu liselerine öğrenci seçme ve yerleştirme sınavında sorulan matematik sorularını kullanmıştır. Araştırma sonucundan, madde ayıricılık gücü indeksinin tahmin edilmesinin madde güçlüğü kadar kolay olmadığı, madde güçlük ve ayırt edicilik gücü indeksleri tahmin değerleri ile gözlenen değerlerden hesaplanarak elde edilen test istatistikleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı, bilgilerine ulaşmıştır. Ön denemesi yapılmayan durumlarda madde güçlük ve ayıricılık indekslerinin kestirilebildiği sonucuna ulaşmıştır.

Yıldız (1991) "1989 Yılı Fen Lisesi Giriş Sınavı Sorularının Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi" isimli çalışmasında 1989 yılı Fen Lisesi Giriş Sınavı'nın psikometrik özelliklerini incelemiştir. Yaptığı çalışmadan şu sonuçları çıkarmıştır. Sınav soruları bilişsel alanın bilgi, kavrama ve uygulama düzeylerinde yazılmıştır. Bilgi basamağında 7, kavrama basamağında 28 ve uygulama basamağında 15 soru yer almaktadır. Soruların testte tesadüfî olarak dağıtıldığı, ortak köklü ve aynı konuya ait soruların bir araya getirildiği, ayrıca testlerin ilk sorularının kolay sorular olduğu görülmüştür. Doğru cevabı kesin ve tek olan maddeler ile bileşik cevaplı maddelerin ortalama güçlükleri arasında, aynı şekilde soru kipinde olumlu ve kökü olumsuz maddelerin ortalama güçlükleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kökü soru kipinde olan maddelerin ayıricılıkları ile kökü olumsuz olan maddelerin ayıricılıkları arasında da anlamlı bir fark bulunmamıştır.

BÖLÜM III

3. 1. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araç ve teknikleri ile verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3. 1. 1. Araştırma Modeli

Araştırmaya konu olan OKS Tarih Bilimi soruları, 2003 yılından 2006 yılına kadar uygulanmış olan sınavları tarama yöntemiyle tespit edilmiştir. Soruların madde analizleri yapılarak Bloom Taksonomisine göre değerlendirilmesi yapılmıştır.

3. 1. 2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada evren; 2003 - 2006 yılları arasında yapılmış olan sınavlara giren öğrenciler, örneklem de her bir yıl için sınava giren öğrenci sayısının %10 u random olarak alınarak oluşturulmuştur.

3. 1. 3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmanın belirlenen amaçlara ulaşabilmesi için konuyla ilgili kaynaklar taranmıştır. 2003 - 2006 yılları arasında uygulanmış olan Tarih Bilimi soruları tespit edilerek, orijinallerine bağlı kalınarak düzenlenmiştir. Daha sonraki aşamada uygulanmış olan sorulara ait madde analizlerinde kullanılacak veriler temin edilmiştir. Sosyal Bilgiler programı içerisinde yer alan tarih üniteleri ve konuları sınıf düzeylerine göre çıkarılmıştır.

3. 1. 4. Toplanan Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde OKS Tarih Bilimi soruları, Sosyal Bilgiler Programı içerisinde yer alan Tarih üniteleri ile karşılaştırılarak sorular ile ünite ve konular arasındaki ilişkiler tablolar ve grafikler yardımıyla gösterilmiştir. Bu ilişkilendirme sonucun da yıllara göre soruların hangi sınıf düzeyinde olduğu da grafiklerle ifade edilmiştir.

Soruların Bloom' un bilişsel alan taksonomisine göre analizleri öncelikle araştırmacı tarafından yapılarak, daha sonrada iki uzmana analiz ettirilerek karşılaştırılmış ve soruların bilişsel alandaki düzeyleri tespit edilmiştir.

MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Sınavlar Dairesi Ölçme Sınav Hizmetleri Şubesinden alınan, 2003-2006 yılları arasında yapılmış olan sınavlara ait verilerin İteman paket programı yardımıyla analizleri yapılarak her bir soruya ait madde güçlüğü ve ayırt edicilik değerleri hesaplanmıştır. Bu sonuçlarla birlikte soruların taksonomi düzeyleri birlikte değerlendirilerek sorular incelenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular sunulmakta, açıklanmakta ve yorumlanmaktadır.

Araştırmaya konu olan 2003-2006 yıllarında OKS’ de yer alan Tarih Bilimi sorularına ait bulgular dört ayrı başlık altında incelenmiştir. Tarih bilimi sorularının sınıf düzeylerine göre dağılımı ile başlanarak yıllara göre ünite ve konu dağılımları yıllar bazında ayrı ayrı incelenmiştir. Sonrasında da yıllara göre tarih sorularına ait madde güçlük indeksleri ve ayırt edicilik indeksleri verilmiştir. Yıllara göre soruların sınıf düzeylerine ait grafiklerle devam eden bulgular son olarak her bir sorunun hangi ünite, konu, alt konu, hedef, hangi bilişsel düzeyde olduğu ortalama güçlük ve ayırt edicilik indeksi ile seçeneklerin dağılımı birlikte incelenerek sunulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

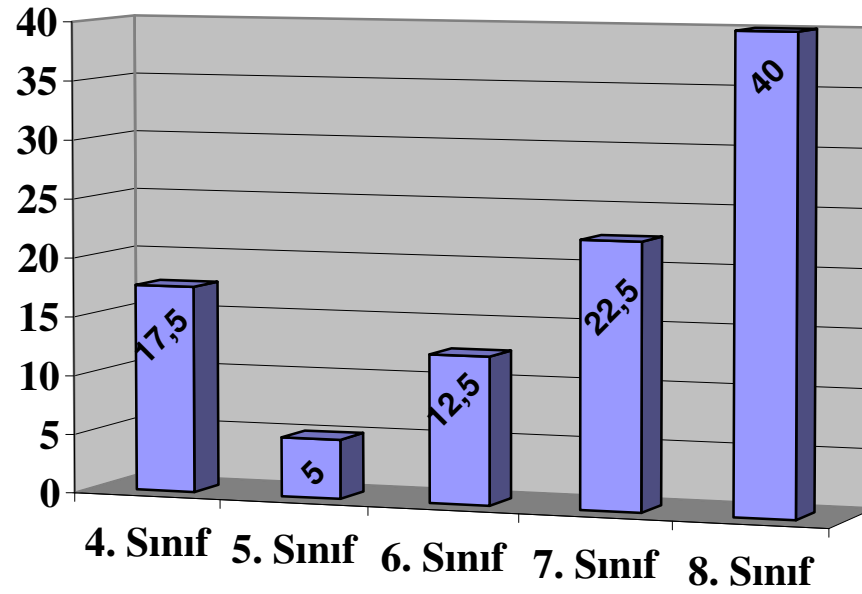
Araştırmanın birinci alt probleminde OKS ’ de (2003-2006) yer alan tarih bilimi soruları sınıf düzeylerine göre nasıl bir dağılım gösterdiği araştırılmıştır. İlk olarak tablo 2 deki gibi soruların sınıf düzeylerine göre dağılımları belirlenmiş ve sınıf düzeylerine göre oranlara ait grafik elde edilmiştir.

Daha sonrasında da 2003-2006 yılları arası OKS tarih bilimi sorularının sınıf düzeylerine göre ünite ve konu dağılımlarına ait tablo 3, tablo 4, tablo 5 ve tablo 6 elde edilmiştir.

Tablo 2: OKS 2003 - 2006 Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı				
Sınıflar		Üniteler	Ünitelere Göre Soru Sayıları	Sınıf Düzeylerine Göre Soru Sayıları
4. Sınıf	A)	Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu	8	8
5. Sınıf	A)	Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk		2
	B)	İslamiyet'in Doğuşu, Yayılışı ve Türkler	2	
6. Sınıf	A)	Türkiye Tarihi	1	5
	B)	Moğollar ve Diğer Türk Devletleri		
	C)	Osmanlı Devletinin Kuruluşu	4	
7. Sınıf	A)	İstanbul'un Fethi ve sonrası	3	9
	B)	Avrupa'da Yenilikler		
	C)	17. ve 18. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti	1	
	D)	19. ve 20. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti	2	
	E)	Osmanlı Kültür ve Uygarlığı	3	
8. Sınıf	A)	Birinci Dünya Savaşı Öncesi Dünyanın Genel Görünümü		16
	B)	Birinci Dünya Savaşı	2	
	C)	Kurtuluş Savaşı Öncesi Osmanlı İmparatorluğu'nun Durumu		
	D)	Mustafa Kemal'in Hayatı		
	E)	Kurtuluş Savaşı	9	
	F)	Türk İnkılabı	2	
	G)	Türk Ordusu ve Milli Savunma		
	H)	Türkiye Cumhuriyeti'nin Dış siyaseti	1	
	I)	Atatürkçülük	2	
	L)	Atatürk'ün Ölümü		
	M)	İkinci Dünya Savaşı ve Türkiye		

Tablo - 2 de 2003'den 2006 yılına kadar olan OKS de kullanılan tarih bilimi sorularının tamamının programa uygun olduğu tespit edilmiştir. Toplam 40 sorudan 8 tanesi 4. Sınıf düzeyinde, 2 tanesi 5. Sınıf düzeyinde, 5 tanesi 6. Sınıf düzeyinde, 9 tanesi 7. sınıf düzeyinde, 16 tanesi 8. sınıf düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 1: 2003-2006 Yılları OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Oranı

Grafik 1 baktığımızda 2003-2006 yılları arasındaki tarih bilimi sorularının %5 ile en az 5. sınıf düzeyinde, %40 ile en çokta 8. sınıf düzeyinde olduğu görülüyor. 6.sınıf düzeyinde %12,5, 4. sınıf düzeyinde %17,5 ve 7.sınıf düzeyinde de %22,5 olduğu görülüyor.

Tablo 3: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İçerisindeki Ünite ve Konularına Göre Dağılımı

Ünite	Konu	Yıllar			
		2003	2004	2005	2006
Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu	A- Tarihin Konusu				
	B- Tarih Öğrenmenin Gerekliliği			1	
	C- Tarihte Zaman (Yıl, Yüzyıl, Çağ)	1			
	D- Takvim ve Çeşitleri				
	E- Tarihin Başlangıcı ve Çağlar				
	F- Türklerin İlk Yurdu ve İlk Türk Devletleri		1		
	G- İlk Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık	1		1	1
	H- Türk Milletinin Tarihteki Yeri				
	I- İlk Çağda Anadolu'da Uygarlık				
	İ- İlk Çağda Anadolu'da Kurulan Devletlerde Kültür ve Uygarlık		1		
	J- Çevre Uygarlıklarının Anadolu'ya Etkisi				1
TOPLAM		2	2	2	2

Tablo - 3 bakıldığında 2003 ile 2006 yılları arasında uygulanmış olan OKS sınavlarında 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu ünitesinden toplam 8 soru sorulmuştur.

Tablo 4: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İçerisindeki Ünite ve Konularına Göre Dağılımı

Ünite	Konu	Yıllar			
		2003	2004	2005	2006
Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk?	A) Mondros Ateşkes Anlaşması				
	B) Kurtuluş Savaşı				
	C) Savaş Dö-nemi				
	Ç) Barış Dönemi				
	D) Türk İnkılabı ve Önemi				
	E) Atatürkçü Düşünce Sistemi				
	F) Cumhuriyetimizin Kurucusu Atatürk				
İslamiyetin Doğuşu, Yayılışı ve Türkler	A) İslamiyet'ten Önce Araplar				
	B) İslamiyet'in Doğuşu				
	C) İslamiyet'in Yayılışı				
	Ç) İslam Kültür ve Uygarlığı				
	D) Türkler ve İslamiyet				
	E) Orta Asya ve Yakın Doğu'da kurulan Türk Devletleri			2	
	F) Orta Asya ve Yakın Doğu'da kurulan Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık				
TOPLAM				2	

Tablo - 4 te görüldüğü gibi 2003 ile 2006 yılları arasında uygulanmış olan OKS sınavlarında 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk? ve İslamiyet'in Doğuşu, Yayılışı ve Türkler Ünitelerinden toplam 2 soru sorulmuştur.

Tablo 5: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İçerisindeki Ünite ve Konularına Göre Dağılımı

Ünite	Konu	Yıllar			
		2003	2004	2005	2006
Türkiye Tarihi	A) Türklerin Anadolu'yu Anayurt Edinmeleri				
	B) Anadolu Selçuklu Devleti				1
	C) Anadolu Türk Beylikleri				
	Ç) Anadolu Selçuklu Devleti ve Beylikleri Döneminde Türk Denizciliği				
	D) Anadolu Selçuklu Devleti ve Beylikleri Döneminde Kültür ve Uygarlık				
Moğollar ve Diğer Türk Devletleri	A) Moğollar				
	B) Altın Ordu Devleti				
	C) Timur Devleti				
	Ç) Babür Devleti				
	D) Akkoyunlular				
	E) Karakoyunlular				
Osmanlı Devletinin Kuruluşu	F) Moğollar ve Diğer Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık				
	A) Osmanlı Devleti'nin Kurulduğu sırada Anadolu da ve Balkanların siyasal Durumu				
	B) Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu	2	1	1	
TOPLAM		2	1	1	1

Tablo – 5 te görüldüğü gibi 2003 ile 2006 yılları arasında uygulanmış olan OKS sınavlarında 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Türkiye Tarihi, Moğollar ve Diğer Türk Devletleri ve Osmanlı Devletinin Kuruluşu ünitelerinden toplam 5 soru sorulmuştur.

Tablo 6: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İçerisindeki Ünite ve Konularına Göre Dağılımı

Ünite	Konu	Yıllar			
		2003	2004	2005	2006
İstanbul'un Fethi ve Sonrası	A) İstanbul'un Fethi, Nedenleri ve Sonuçları				
	B) Osmanlı Devleti'nin Batıdaki ilerlemesi		1		
	C) Osmanlı Devleti'nin Denizlerdeki İlerlemesi			1	
	Ç) Osmanlı Devleti'nin Doğuda ve Güneydeki ilerlemeleri				1
Avrupa'da Yenilikler	A) Yeni Buluşlar ve Sonuçları				
	B) Keşifler ve Sonuçları				
	C) Rönesans				
	Ç) Reform				
	D) Aydınlanma çağı				
	E) Sanayi İnkılabı				
	F) Akıncılık ve Bilim				
17. ve 18. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti	A) 17. Yüzyılda Osmanlı Devleti				
	B) 18. Yüzyılda Osmanlı Devleti		1		
19. ve 20. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti	A) 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti	1			1
	B) 20. Yüzyılda Osmanlı Devleti				
Osmanlı Kültür ve Uygarlığı	A) Devlet Yönetimi	1			1
	B) Hukuk Sistemi ile Sosyal ve Ekonomik Yaşam		1		
	C) Eğitim, Öğretim, Bilim ve Sanat			1	
TOPLAM		2	3	1	3

Tablo – 6 da görüldüğü gibi 2003 ile 2006 yılları arasında uygulanmış olan OKS de 7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin İstanbul'un Fethi ve Sonrası, Avrupa'da Yenilikler, 17. ve 18. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti, 19. ve 20. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti ve Osmanlı Kültür ve Uygarlığı ünitelerinden toplam 18 soru sorulmuştur.

**Tablo 7: OKS 2003-2006 Tarih Bilimi Sorularının 8. Sınıf İnkılap Tarihi Dersinin
Ünite ve Konularına Göre Dağılımı**

Ünite	Konu	Yıllar			
		2003	2004	2005	2006
Birinci Dünya Savaşı Öncesi Dünyanın Genel Görünümü	A) Birinci Dünya Savaşı Öncesi Genel Durum				
	B) Birinci Dünya Savaşı Öncesi Osmanlı İmparatorluğunun Durumu				
Birinci Dünya Savaşı	A) Birinci Dünya Savaşının Nedenleri ve Savaşın Gelişmesi				
	B) Osmanlı İmparatorluğu'nun Birinci Dünya Savaşı'na Girmesi	1			
	C) Birinci Dünya Savaşı'nın Sonuçları				1
Kurtuluş Savaşı Öncesi Osmanlı İmparatorluğunun Durumu	A) Mondros Ateşkes Anlaşması'nın Uygulanışı ve işgaller				
	B) Zararlı Cemiyetler				
	C) Yararlı Cemiyetler				
	Ç) İşgaller Karşısında Osmanlı Yönetiminin Tutumu				
	D) İşgaller Karşısında Mustafa Kemal'in Duruma Bakışı				
Mustafa Kemal'in Hayatı	A) Çocukluk Yılları				
	B) Öğrenim Hayatı				
	C) Fikir Hayatı				
	Ç) Askerlik Hayatı				
	D) Siyasi Hayatı				

	E) Eserleri				
	G) Atatürk'ün Karşılaştığı Güçlükler				
	H) Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri				
Kurtuluş Savaşı	A) Hazırlık Dönemi		1	2	
	B) Büyük Millet Meclisi Hükümetine Karşı Ayaklanmalar				
	C) Sevr Anlaşması				
	D) Düzenli Ordunun Kurulması				
	E) Savaş Dönemi	2	1	1	2
Türk İnkılabı	A) Çağdaşlaşma ve Uygarlık				
	B) Siyasal Alanda İnkılap				
	C) Hukuk Alanında İnkılap				
	D) Eğitim ve Kültür Alanında İnkılap				1
	E) Toplumsal Alanda İnkılap		1		
	F) Ekonomi Alanında İnkılap				
Türk Ordusu ve Milli Savunma	A) Askeri Alanda Gelişmeler				
	B) Milli Savunma				
Türkiye Cumhuriyeti'nin Dış Siyaseti	A) Milli Dış Politika				
	B) Musul Sorunu ve Sonucu		1		
	C) Boğazlar Sorunu ve Montreux (Montrö) Sözleşmesi				

	D) Balkan Antantı ve Sâdâbat Paktı				
	E) Hatay Sorunu ve Sonucu				
	F) Türkiye'nin Jeopolitik Önemi				
Atatürkçülük	A) Atatürk'ün Düşünce Sistemini Oluşturmasına Neden Olan Etkenler				
	B) Atatürk' çü Düşünce Sistemi	1			
	C) Atatürk İlkeleri			1	
	D) Atatürk İlkelerine sahip çıkmak ve Devamlılığını sağlamak				
	E) Modern Türkiye'nin Kuruluşunda Atatürk İlkelerinin Yeri ve Önemi				
Atatürk'ün Ölümü	A) Atatürk'ün Ölümü Yurt İçi ve Yurt Dışındaki Yankıları				
	B) İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi				
İkinci Dünya Savaşı ve Türkiye	A) Atatürk'ün İkinci Dünya Savaşı öncesindeki Görüşmeleri				
	B) İkinci Dünya Savaşı'nın Nedenleri ve Sonuçları				
	C) İkinci Dünya Savaşında Türkiye'nin Tutumu				
TOPLAM		4	4	4	4

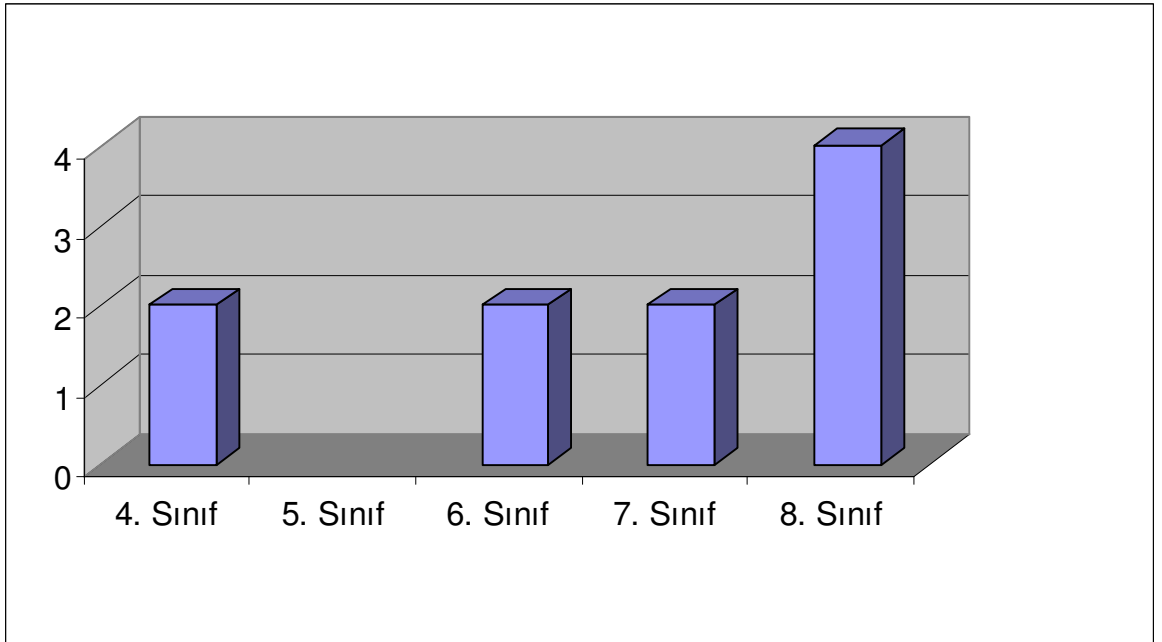
Tablo – 7 de görüldüğü gibi 8. sınıf İnkılap Dersinde Birinci Dünya Savaşı bölümünden 2, Kurtuluş Savaşı bölümünden 9 soru, Türk İnkılabı bölümünden 2, Türkiye Cumhuriyeti'nin Dış Siyaseti bölümünden 1 ve Atatürkçülük bölümünden 2 soru sorulmuştur.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminde, OKS’ de 2003-2006 yer alan tarih bilimi sorularının yıllara göre sınıf düzeyleri açısından nasıl bir dağılım gösterdiği araştırılmıştır.

Bu grafikler incelendiği zaman her yıl en az 5. sınıf düzeyinde en çokta 8. sınıf düzeyinde olduğu görülüyor. 8. sınıf konu bakımından en yoğun sınıf olduğu için soru dağılımında ilk sırayı alması olağan bir durum olmasına karşın diğer sınıflar arasındaki dağılımında orantılı olmadığı gözleniyor.

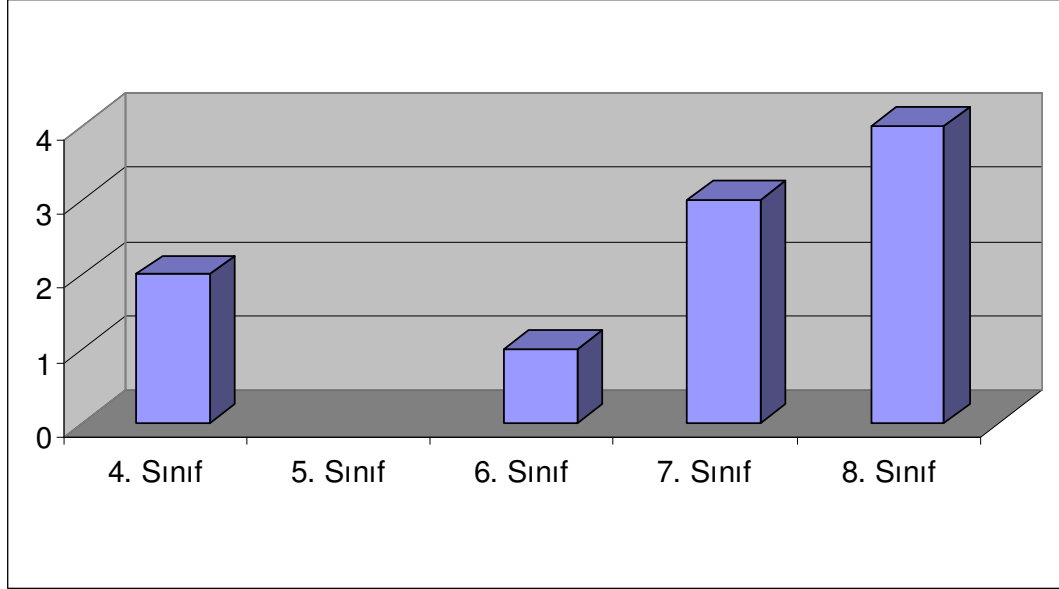
Grafik 2: 2003 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Grafik 2’ de görüldüğü gibi sorulan 10 sorudan 8. sınıftan 4, 4. ,6. ve 7. sınıflardan da

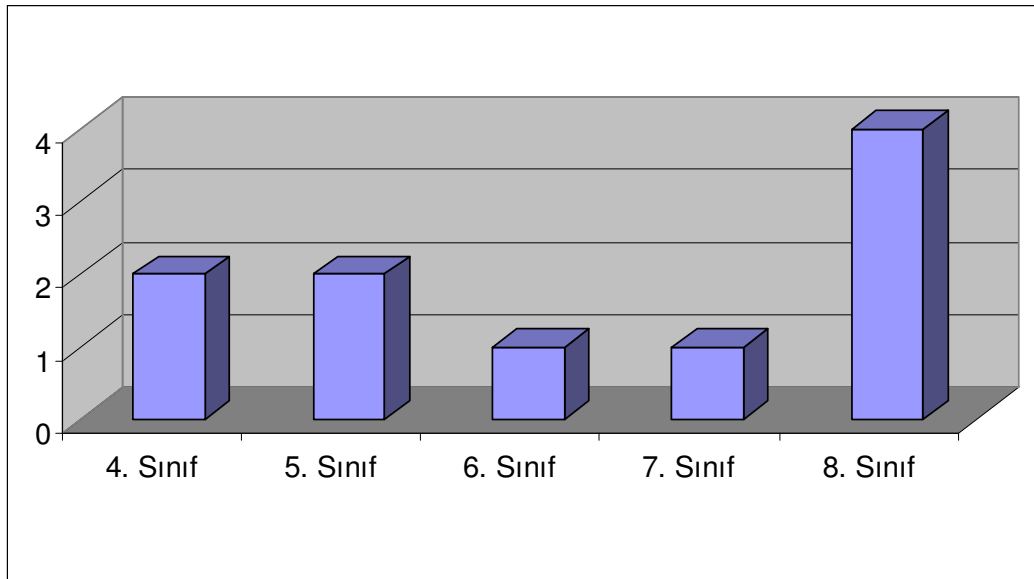
2 şer tane olduğu görülmektedir. 5. sınıftan soru bulunmamaktadır.

Grafik 3: 2004 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

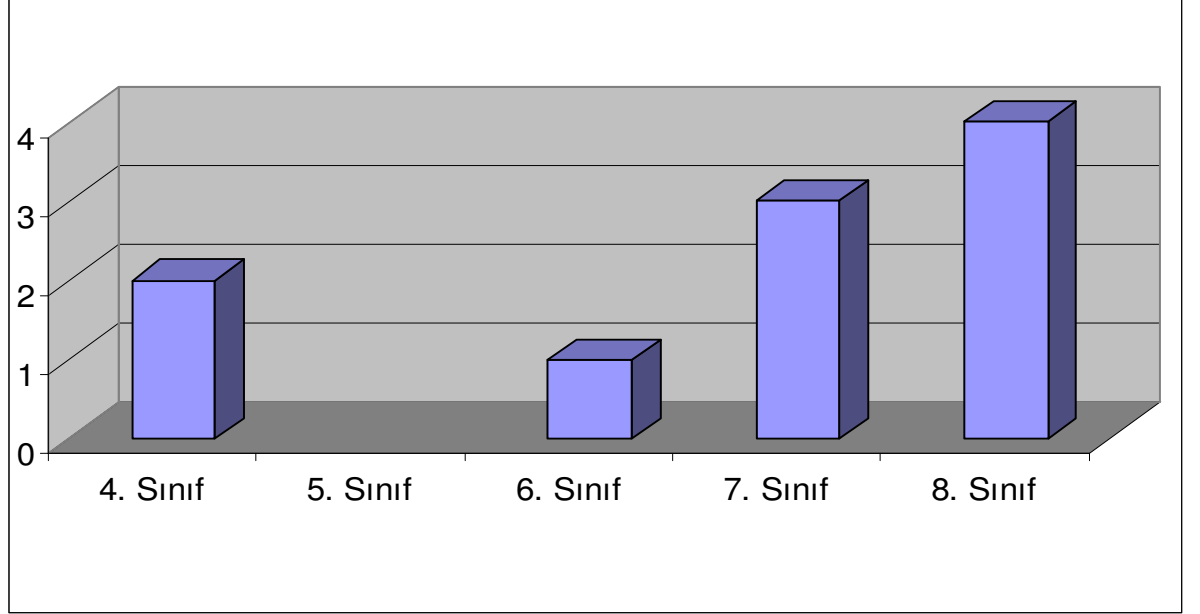
Grafik 3’ te görüldüğü gibi sorulan 10 sorudan 8. sınıftan 4, 7. sınıftan 3 , 4. sınıftan 2 ve 6.sınıftan 1 tane olduğu görülmektedir. 5. sınıftan soru bulunmamaktadır.

Grafik 4: 2005 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Grafik 4’ te görüldüğü gibi sorulan 10 sorudan 8. sınıftan 4, 4 ve 5. sınıflardan 2 şer ve 6 ve 7. sınıflardan da 1 er tane olduğu görülmektedir.

Grafik 5: 2006 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Grafik 5’ te görüldüğü gibi sorulan 10 sorudan 8. sınıftan 4, 4. sınıftan 2, 6. sınıftan 1 ve 7. sınıftan 3 tane olduğu görülmektedir. 5. sınıftan soru bulunmamaktadır.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt probleminde 2003-2006 yılları arasında uygulanmış olan tarih bilimi sorularının yıllara göre madde güçlükleri ve madde ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. Madde güçlükleri ve madde ayırt edicilik indeksleri ITEMAN for Windows Version 3.50 istatistik paket programı kullanılmıştır.

Yıllara göre hazırlanan tablolarda maddelere ait ortalama güçlük, ayırt edicilik indeksi ve çeldiricilerin dağılımı gösterilmiştir. Maddenin doğru cevabı koyu renkle gösterilmiştir.

Tablo 8: 2003 Yılı Madde Analizleri

	Ortalama Güçlük	Ayrırt Edicilik İndeksi	Seçenekler		
1	0,62	0,49	A	0,62	0,49
			B	0,04	-0,24
			C	0,02	-0,24
			D	0,02	-0,19
			Diğer	0,02	-0,12
2	0,54	0,48	A	0,10	-0,19
			B	0,11	-0,17
			C	0,01	-0,28
			D	0,84	0,48
			Diğer	0,04	-0,12
3	0,54	0,45	A	0,14	-0,19
			B	0,13	-0,14
			C	0,54	0,45
			D	0,11	-0,24
			Diğer	0,08	-0,13
4	0,44	0,53	A	0,14	-0,19
			B	0,44	0,53
			C	0,17	-0,17
			D	0,14	-0,25
			Diğer	0,11	-0,16
5	0,56	0,52	A	0,56	0,52
			B	0,12	-0,24
			C	0,12	-0,24
			D	0,14	-0,2
			Diğer	0,06	-0,12
6	0,38	0,48	A	0,15	-0,17
			B	0,15	-0,23
			C	0,24	-0,12
			D	0,38	0,48
			Diğer	0,08	-0,16
7	0,45	0,5	A	0,24	-0,17
			B	0,11	-0,22
			C	0,45	0,50
			D	0,12	-0,19
			Diğer	0,08	-0,16

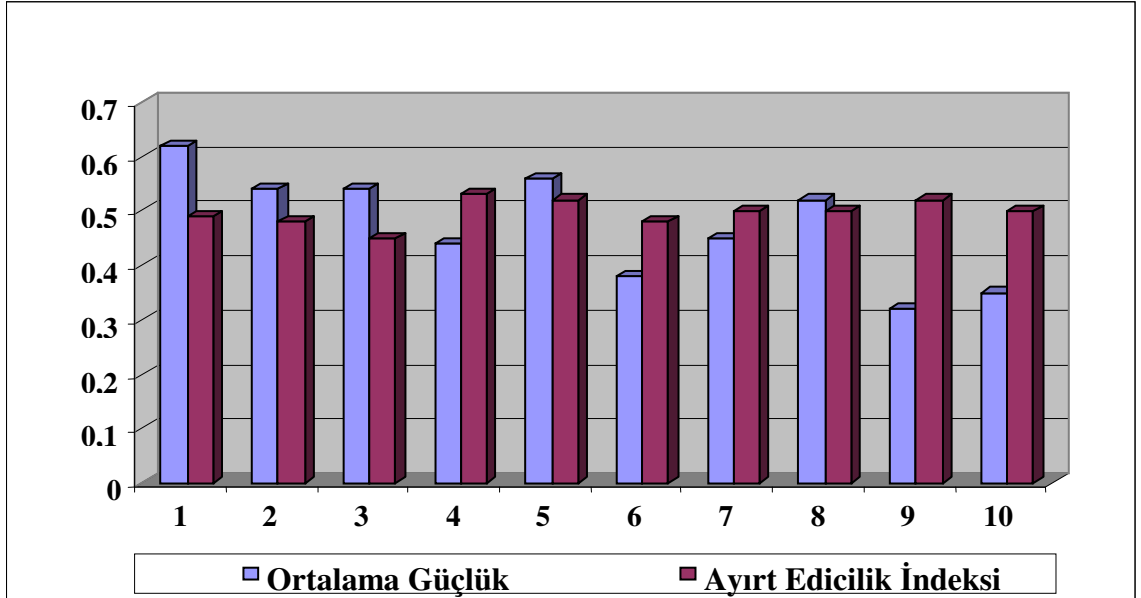
8	0,52	0,50	A	0,16	-0,19
			B	0,52	0,50
			C	0,19	-0,24
			D	0,06	-0,2
			Diğer	0,07	-0,14

9	0,32	0,52	A	0,32	0,52
			B	0,14	-0,09
			C	0,23	-0,25
			D	0,19	-0,17
			Diğer	0,12	-0,13

10	0,35	0,50	A	0,19	-0,15
			B	0,15	-0,17
			C	0,19	-0,18
			D	0,35	0,50
			Diğer	0,12	-0,14

Tablo – 8 baktığımızda adaylara en zor 0,32 ortalama güclüğü ile 9. soru, en kolay da 0,62 ortalama güclüğü ile 1. soru olduğu gözleniyor. Sorulardan 0,53 ile 4. soru en yüksek ayırt ediciliğe sahiptir.

Grafik 6: 2003 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Madde Güclüğü ve Ayırt Edicilik İndekslerinin Dağılımı

Grafik 6 ya baktığımızda ortalama gücüğün ortalaması 0,47 ve ayırt edicilik indekslerinin ortalaması da 0,49 dur. Her bir soruya ait ortalama güçlük ve ayırt edicilik değerleri bu ortalamalar etrafında olduğu görülüyor.

Tablo 9: 2004 Yılı Madde Analizleri

	Ortalama Güçlük	Ayrırt Edicilik İndeksi	Seçenekler		
1	0,36	0,58	A	0,32	-0,44
			B	0,36	0,58
			C	0,14	-0,12
			D	0,16	-0,07
			Diğer	0,02	-0,05
2	0,30	0,67	A	0,30	0,67
			B	0,12	-0,07
			C	0,43	-0,52
			D	0,12	-0,06
			Diğer	0,03	0,04
3	0,29	0,40	A	0,14	-0,02
			B	0,34	-0,38
			C	0,16	0,00
			D	0,29	0,40
			Diğer	0,07	-0,05
4	0,44	-0,01	A	0,11	-0,04
			B	0,44	-0,01
			C	0,24	0,21
			D	0,15	-0,16
			Diğer	0,06	-0,06
5	0,29	0,52	A	0,37	-0,33
			B	0,14	-0,12
			C	0,29	0,52
			D	0,14	-0,08
			Diğer	0,06	-0,04
6	0,35	0,54	A	0,16	-0,17
			B	0,13	-0,09
			C	0,35	0,54
			D	0,30	-0,29
			Diğer	0,06	-0,13
7	0,45	0,46	A	0,12	-0,14
			B	0,45	0,46
			C	0,26	-0,28
			D	0,10	-0,11
			Diğer	0,07	-0,10

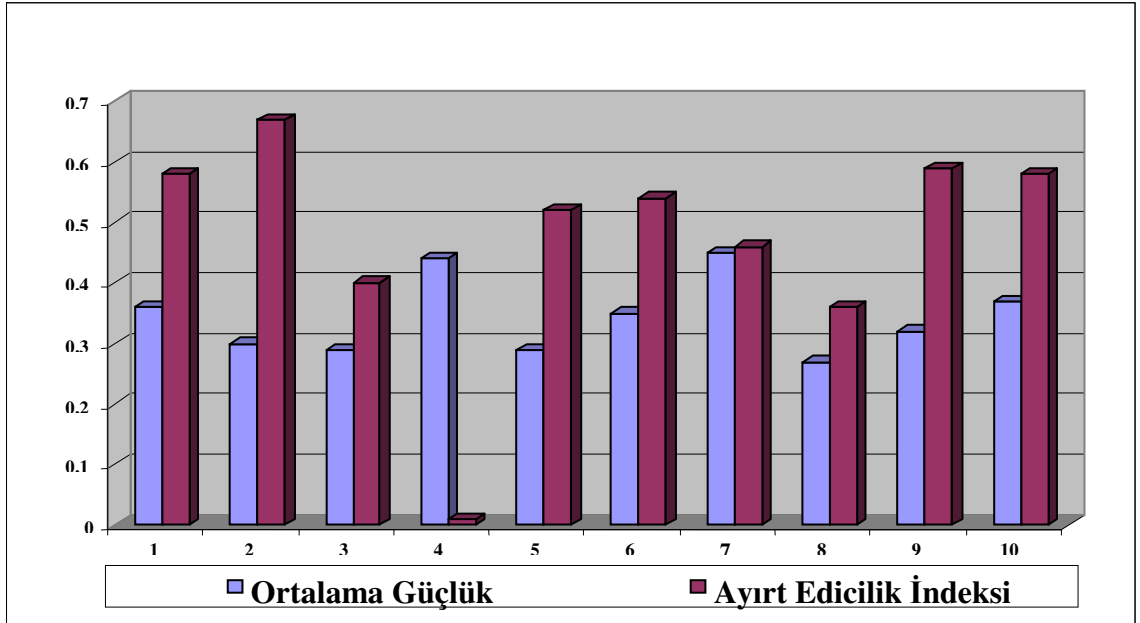
8	0,27	0,36	A	0,17	-0,14
			B	0,12	-0,11
			C	0,37	-0,09
			D	0,27	0,36
			Diğer	0,08	-0,09

9	0,32	0,59	A	0,32	0,59
			B	0,12	-0,13
			C	0,31	-0,42
			D	0,21	-0,04
			Diğer	0,04	-0,13

10	0,37	0,58	A	0,11	-0,08
			B	0,35	-0,41
			C	0,37	0,58
			D	0,10	-0,08
			Diğer	0,07	-0,14

Tablo – 9 baktığımızda adaylara en zor 0,27 ortalama güçlüğü ile 8. soru, en kolay da 0,45 ortalama güçlüğü ile 7. soru olduğu gözleniyor. Sorulardan 0,67 ile 2. soru en yüksek ayırt ediciliğe sahiptir.

Grafik 7: 2004 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Madde Güçlüğü ve Ayırt Edicilik İndekslerinin Dağılımı

Grafik 7 ye baktığımızda ortalama güçlük değerlerinin birbirinden çok büyük farklılıklar göstermediği ancak ayırt edicilik değerlerinin dağılımı birbirinden farklılık gösterdiği görülüyor. Ortalama güçlüğün ortalaması 0,34 ve ayırt edicilik indeksinin ortalaması da 0,46 dır.

Tablo 10: 2005 Yılı Madde Analizleri

	Ortalama Güçlük	Ayrırt Edicilik İndeksi	Seçenekler		
1	0,38	0,40	A	0,23	-0,27
			B	0,38	0,40
			C	0,17	-0,30
			D	0,19	-0,20
			Diğer	0,03	-0,09
2	0,42	0,71	A	0,07	-0,12
			B	0,22	-0,34
			C	0,42	0,71
			D	0,27	-0,38
			Diğer	0,03	-0,09
3	0,24	0,59	A	0,24	0,59
			B	0,49	-0,43
			C	0,09	-0,11
			D	0,13	-0,01
			Diğer	0,04	-0,04
4	0,29	0,54	A	0,11	-0,08
			B	0,32	-0,31
			C	0,23	-0,17
			D	0,29	0,54
			Diğer	0,05	-0,02
5	0,69	0,16	A	0,11	-0,03
			B	0,08	-0,08
			C	0,69	0,16
			D	0,08	-0,12
			Diğer	0,04	-0,07
6	0,42	0,58	A	0,27	-0,37
			B	0,15	-0,24
			C	0,10	-0,06
			D	0,42	0,58
			Diğer	0,06	-0,08
7	0,24	0,43	A	0,24	0,43
			B	0,16	-0,04
			C	0,20	-0,07
			D	0,33	-0,26
			Diğer	0,07	-0,09

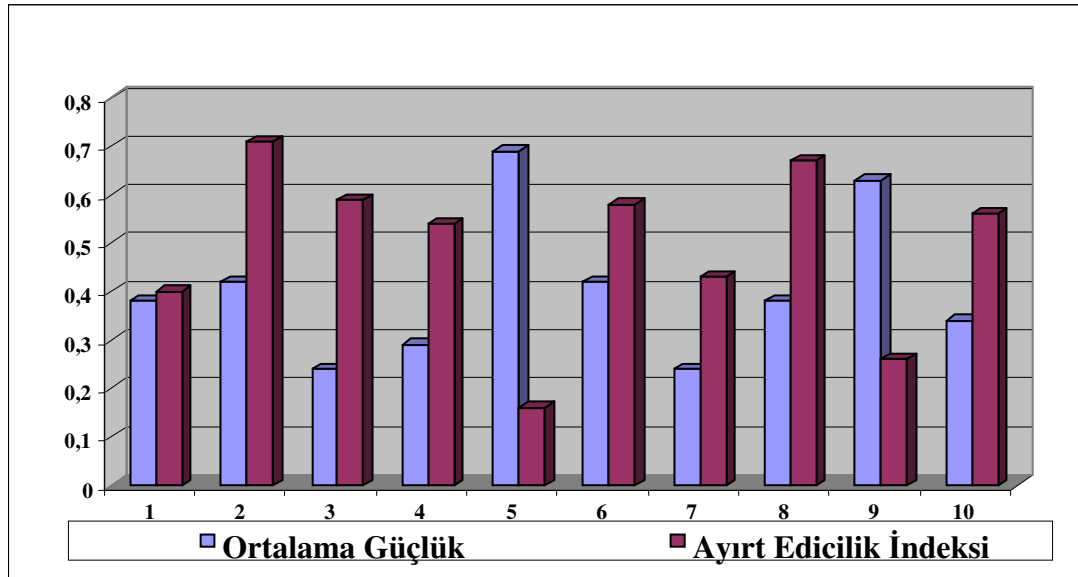
8	0,38	0,67	A	0,12	-0,16
			B	0,38	0,67
			C	0,36	-0,44
			D	0,08	-0,14
			Diğer	0,05	-0,11

9	0,63	0,26	A	0,11	-0,09
			B	0,07	-0,14
			C	0,12	-0,11
			D	0,63	0,26
			Diğer	0,07	-0,11

10	0,34	0,56	A	0,27	-0,24
			B	0,34	0,56
			C	0,16	-0,18
			D	0,18	-0,17
			Diğer	0,06	-0,11

Tablo – 10 baktığımızda adaylara en zor 0,24 ortalama güçlüğü ile 3 ve 7. sorular, en kolay da 0,69 ortalama güçlüğü ile 5. soru olduğu gözleniyor. Sorulardan 0,71 ile 2. soru en yüksek ayırt ediciliğe sahiptir.

Grafik 8: 2005 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Madde Güçlüğü ve Ayırt Edicilik İndekslerinin Dağılımı

Grafik 8 e baktığımızda ortalama güçlüğü ortalaması 0,40 ve ayırt edicilik indeksinin ortalaması da 0,49 dur.

Tablo 11: 2006 Yılı Madde Analizleri

	Ortalama Güçlük	Ayrt Edicilik İndeksi	Seçenekler		
1	0,33	0,7	A	0,50	-0,54
			B	0,07	-0,08
			C	0,33	0,70
			D	0,08	-0,10
			Diğer	0,03	-0,07
2	0,16	0,37	A	0,06	-0,05
			B	0,33	-0,43
			C	0,16	0,37
			D	0,42	-0,62
			Diğer	0,04	-0,09
3	0,69	0,33	A	0,07	-0,13
			B	0,69	0,33
			C	0,08	-0,14
			D	0,09	-0,11
			Diğer	0,07	-0,20
4	0,44	0,76	A	0,12	-0,26
			B	0,05	-0,12
			C	0,34	-0,50
			D	0,44	0,76
			Diğer	0,05	-0,14
5	0,34	0,68	A	0,30	-0,40
			B	0,34	0,68
			C	0,11	-0,02
			D	0,18	-0,29
			Diğer	0,07	-0,09
6	0,3	0,54	A	0,30	0,54
			B	0,35	-0,53
			C	0,10	-0,11
			D	0,19	-0,19
			Diğer	0,07	-0,14
7	0,32	0,61	A	0,14	-0,18
			B	0,06	-0,06
			C	0,32	0,61
			D	0,43	-0,62
			Diğer	0,05	-0,12

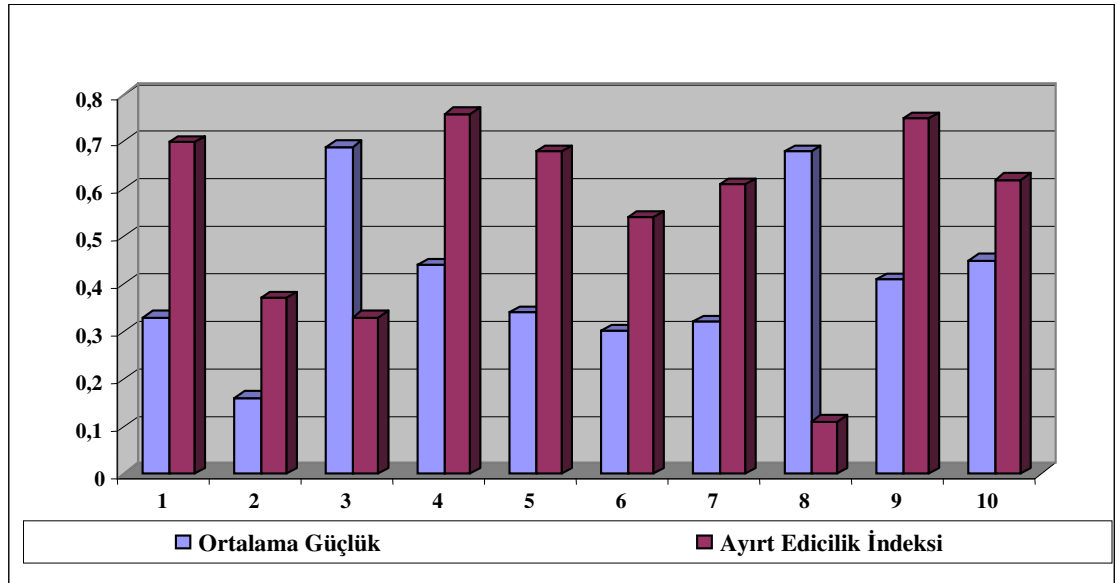
8	0,68	0,11	A	0,06	-0,06
			B	0,68	0,11
			C	0,08	-0,02
			D	0,10	-0,03
			Diğer	0,08	-0,07

9	0,41	0,75	A	0,06	-0,10
			B	0,32	-0,46
			C	0,14	-0,26
			D	0,41	0,75
			Diğer	0,07	-0,15

10	0,45	0,62	A	0,45	0,62
			B	0,08	-0,08
			C	0,32	-0,48
			D	0,08	-0,07
			Diğer	0,08	-0,15

Tablo – 11 baktığımızda adaylara en zor 0,16 ortalama gücüğü ile 2. soru, en kolay da 0,69 ortalama gücüğü ile 3. soru olduğu gözleniyor. Sorulardan 0,76 ile 4. soru en yüksek ayırt ediciliğe sahiptir.

Grafik 9: 2006 Yılı OKS Tarih Bilimi Sorularının Madde Güçlüğü ve Ayırt Edicilik İndekslerinin Dağılımı

Grafik 9 a baktığımızda ortalama gücüğün ortalaması 0,41 ve ayırt edicilik indekslerinin ortalaması da 0,54 tür.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt probleminde 2003-2006 yılları arasında sorulmuş olan tarih bilimi sorularına ilişkin konu, alt konu, hedef, ortalama güçlük, ayırt edicilik indeksleri ve hangi bilişsel basamakta olduğu saptanarak inceleme yapılmıştır.

2003 - 1. SORU

1. Mısırlılar tarafından bulunan takvimin başlangıç noktası olarak; Yunanlılar ilk olimpiyat oyunlarının yapıldığı yılı, Romalılar Roma kentinin kuruluş yılını, Hristiyanlar Hz. İsa'nın doğum gününü, Müslümanlar ise Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçünü kabul etmişlerdir.

Buna göre, takvimlerin başlangıcının belirlenmesinde, aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Toplum yaşamını etkileyen olaylar
- B) Önemli bilimsel gelişmeler
- C) Uygarlıklar arasındaki ilişkiler
- D) Devlet yapısını yönlendiren kişiler

Sınıf	: 4
Ünite	: Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu
Konu	: Tarihte Zaman
Alt Konu	: Takvim ve Çeşitleri
Hedef	: Tarihte zaman kavramını anlayabilme
Ortalama Güçlük	: 0,62
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,49
Taksonomi	: Kavrama

Açıklama : Soruda takvim ile ilgili olarak tarihten farklı kültürlerle ait örnekler verilerek, takvimin başlangıcının belirlenmesinde etkili olan seçeneğin

bulunması istenmiştir. Olumlu olan sorunun ortalama güçlüğü 0,49 bulunmuştur. Adaylara kolay gelen bu sorunun ayırt edicilik oranının yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. Çeldiricilerdeki dağılım oldukça orantılıdır.

2003 - 2. SORU

2. Türkler önceleri göçebe bir yaşam sürdürdükleri için kemerler, silahlar, at koşumları, kılıçlar gibi taşınabilir sanat eserlerine önem vermişlerdir. Uygur Türkleri ise yerleşik yaşama geçtiklerinden, saray ve tapınak gibi mimari eserlerin yapımında da ilerleme sağlamışlardır.

Buna göre, Türklerin sanat anlayışlarındaki bu değişikliği belirleyen temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumlararası kültürel alışverişler
- B) Yaşadıkları bölgedeki coğrafi koşullar
- C) Türk toplumları arasındaki ticari ilişkiler
- D) Toplumsal yaşam biçimindeki değişimler

Sınıf	: 4
Ünite	: Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu
Konu	: İlk Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık
Alt konu	: Bilim ve Sanat
Hedef	: İlk Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlığı Kavrayabilme
Ortalama Güçlük	: 0,54
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,45
Taksonomi	: Kavrama

Açıklama : Soruda Türklerin göçebe yaşam ile yerleşik yaşama geçtiklerindeki sanat anlayışlarındaki değişimden bahsedilmiştir. Olumlu bir sorudur, adayların 0,54 ü doğru cevaplamıştır. Ayırt ediciliği 0,45 bulunan sorunun çeldiricilerindeki dağılımda orantılıdır.

2003 - 3. SORU

3. Osmanlı Sultanı Mehmet Çelebi'nin kardeşi Mustafa Çelebi, Bizans'ın yardımıyla Selanik dolaylarında kardeşine karşı ayaklandı. Bu girişiminde başarılı olamayan Şehzade Mustafa, Bizans'a sığınmış, Mehmet Çelebi de Bizans'la anlaşarak onun hapiste tutulmasını sağlamıştı. Fakat Mehmet Çelebi'nin ölümü üzerine Bizans İmparatoru, yasal sultan saydığı ve gözetim altında tuttuğu Mustafa Çelebi'yi tahta çıkan II. Murat'a karşı mücadelede bulunması için Anadolu'ya göndermişti. Bu tutumuyla Bizans'ın öncelikli hedefi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Osmanlıların Balkanlardaki ilerleyişini durdurmak
- B) Anadolu'da siyasal birliğin tekrar sağlanmasını engellemek
- C) Taht mücadelesi yoluyla Osmanlı Devleti'ni yıpratmak
- D) Haksızlığa uğradığını düşündükleri Mustafa Çelebi'yi hükümdar yapmak

Sınıf	: 6
Ünite	: Osmanlı Devletinin Kuruluşu
Konu	: Osmanlı Devletinin Kuruluşu
Alt Konu	: Türk Siyasal Birliğinin Bozulması ve Yeniden kurulması
Hedef	: Ankara Savaşı İle İlgili Olguları Açıklayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,54
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,45
Taksonomi	: Analiz

Açıklama : Osmanlı Devletinde saltanat mücadelesi ile ilgili bilgi verilmiştir. Bu mücadelelerden Bizans'ın da faydalanmaya çalıştığı anlatılmıştır. Seçeneklerde dört farklı hedef verilmiş, öncelikli hedefin belirlenmesi istenmiştir. Olumlu olan soruyu adayların 0,54 ü doğru cevaplamıştır. Ayırt ediciliği 0,45 olan sorunun çeldiricilerindeki dağılımda orantılıdır.

2003 - 4. SORU

4. Osmanlı Devleti ile Macar Krallığı, Tuna nehrinin taraflar arasında sınır olacağı, karşılıklı olarak herhangi bir saldırı yapılmayacağı gibi koşulları da içeren Edirne-Segedin Antlaşması'nı imzalamışlardır. II. Murat, bu antlaşmayla Balkanlarda barışı sağladıktan birkaç ay sonra hükümdarlığı küçük yaştaki oğlu II. Mehmet'e bırakarak Manisa'ya çekilmiştir. Bunun üzerine Macar kralı, Papa'nın desteğiyle oluşturulan yeni bir haçlı ordusunun başında Tuna'yı geçerek Varna önlerine gelmiştir. Bu bilgilere dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı tahtındaki değişiklik Avrupalılarca saldırı için fırsat kabul edilmiştir.
- B) II. Murat yönetimi bırakmakla antlaşmaya aykırı hareket etmiştir.
- C) Taraflar arasında kısa bir süre barış ortamı yaşanmıştır.
- D) Osmanlı Devleti yeni bir savaşla karşı karşıya kalmıştır.

Sınıf	: 6
Ünite	: Osmanlı Devletinin Kuruluşu
Konu	: Osmanlı Devletinin Kuruluşu
Alt konu	: Balkanlarda İlerlemeye Devam Edilmesi
Hedef	: Balkanlarda İlerleme İle İlgili Olguları Açıklayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,44
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,53
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Edirne- Segedin Antlaşmasından sonraki gelişmeler anlatılarak, Osmanlı tahtındaki değişikliğin Avrupalılara saldırı için fırsat kabul edildiği, (A), II. Murat'ın antlaşmaya aykırı hareket ettiği (B), taraflar arasında kısa bir süre barış ortamı yaşandığı (C) ve Osmanlı Devletinin yeni bir savaşla karşı karşıya kaldığı yargılarından hangisine ulaşamayacağı sorulmuştur.

Olumsuz olan sorunun ortalama güçlüğü 0,44 bulunmuştur. Adaylara biraz zor gelmiştir. Ayırt ediciliği 0,53 olan sorunun çeldiricilerindeki dağılımda orantılıdır.

2003 - 5. SORU

5. Osmanlı İmparatorluğu'nda II. Mahmut döneminde, gerek duyulan meslek alanlarında eleman yetiştirmek amacıyla çeşitli eğitim kurumları kurulmuştur. Bu kurumların öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere Avrupa'ya öğrenciler gönderilmiştir. Verilen bilgilere göre, Osmanlı eğitim sistemi açısından aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenebilir?

- A) Eğitimde çağa uygun düzenlemeler yapmak
- B) Okulların devlet denetiminde olmasını sağlamak
- C) Geleneksel eğitim sistemini sürdürebilmek
- D) Eğitim kurumlarını imparatorluk genelinde yaygınlaştırmak

Sınıf	: 7
Ünite	: 19. ve 20. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti
Konu	: 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti
Alt Konu	: 19. Yüzyılda Yenileşme ve Demokratikleşme Çabaları
Hedef	: 19. Yüzyılda Yenileşme ve Demokratikleşme Çabaları İle Temel Olguları Açıklayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,56
Ayırt edicilik indeksi	: 0,52
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: II. Mahmut döneminde açılan çeşitli eğitim kurumları ve Avrupa'ya gönderilen öğrencilerle ilgili bir amaç olduğu vurgulanmaktadır. Seçeneklerde amaç müfredata uygun bir biçimde verilmiştir.

Olumlu olan sorunun ortalama güçlüğü 0,56 ve ayırt ediciliği 0,52 bulunmuştur.

2003- 6. SORU

6. Osmanlı Devleti, mülkiyet hakkına sahip olduğu topraklarda tımar sistemini uygulamıştır. Süvari sınıfının temelini de oluşturan bu sistemde köylü toprağını işler, vergisini tımarlı sipahiye verirdi. XVII. Yy da bu sistemin bozulmasıyla köylüler toprağı bırakarak şehirlere gelmişler, herhangi bir devlet hizmetine girmişlerdir. Boş kalan araziler nüfuzlu ve varlıklı kişilerin elinde toplanmaya başlamıştır. Buna göre tımar sisteminin bozulmasının, aşağıdakilerden hangisine yol açtığı söylenemez?

- A) Büyük toprak sahipleri ortaya çıkmıştır.
- B) Kırsal alandan kente göç artmıştır.
- C) Osmanlı ordusu olumsuz etkilenmiştir.
- D) Üretim devlet denetimine geçmiştir.

Sınıf	: 7
Ünite	: Osmanlı Kültür ve Uygarlığı
Konu	: Devlet Yönetimi
Alt Konu	: Toprak Yönetimi
Hedef	: Osmanlılarda hukuk sistemi ile sosyal ve Ekonomik hayatın özellikleri bilgisi
Ortalama Güçlüğü	: 0,38
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,48
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Tımar sistemin uygulanması ve bozulmasının sonuçlarıyla ilgili bilgiler verilerek adaylardan olumsuz cevabı bulmaları istenmiştir. Soruda üretimin devlet denetimine geçmesiyle ilgili bir bilgi verilmemiştir. Soru kökü olumsuz olan bu soruyu adayların 0,38 doğru cevaplamıştır. Sorunun ayırt ediciliği 0,48 bulunmuştur.

2003 – 7. SORU

7. Çanakkale Savaşları'nda Mustafa Kemal, 19. tümen komutanlığı, Arıburnu kuvvetleri komutanlığı ve Anafartalar grup komutanlığında görev alarak büyük başarılar kazandı. Ummadıkları bir direnişle karşılaşan İtilaf Devletleri geri çekilmek zorunda kaldılar. Çanakkale ruhu ulusal mücadele ruhunun da başlangıcı oldu. Bu bilgilere göre Çanakkale Savaşları'nın sonuçlarına ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Emperyalist güçler ağır bir darbe yemiştir.
- B) Mustafa Kemal'in askeri dehasını tüm dünyaya göstermiştir.
- C) Batılı devletlerin Osmanlı Devleti üzerindeki baskısı sona ermiştir.
- D) Bağımsızlık mücadelesinin başlamasında etkili olmuştur.

Sınıf	: 8
Ünite	: Birinci Dünya Savaşı
Konu	: Osmanlı İmparatorluğunun Birinci Dünya Savaşına Girmesi
Alt Konu	: Çanakkale Cephesi
Hedef	: Osmanlı imparatorluğunun dağılma dönemiyle ilgili belli başlı olayları kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	:0,45
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,50
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Çanakkale savaşıyla ilgili kısa bir bilgi verilerek, savaşın sonuçlarıyla ilgili olmayan hedefin bulunması istenmektedir. Batılı Devletlerin Osmanlı Hükümeti'nin yanında olmak gibi bir amaçlarının olamayacağı soru metnine göre de açık bir şekilde çıkarılmaktadır.

Soru kökü olumsuz olmasına karşın adayların 0,45 i doğru cevaplandırmıştır. Ayırt ediciliği 0,50 bulunmuştur.

2003 – 8. SORU

8. İtilaf Devletleri, Birinci İnönü Muharebesi sonunda ilk defa TBMM'yi Londra Konferansı'na davet ettiler. Amaçları Sevr Antlaşması'nı küçük değişikliklerle Türk tarafına kabul ettirmektir. Mustafa Kemal, Londra Konferansı'nın bir sonuç vermeyeceğini ve Türk kurtuluşunu sağlamayacağını bildiği halde TBMM adına bir heyet gönderdi. Mustafa Kemal, bu davranışı ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamış olabilir?

- A) Osmanlı Hükümeti'nin yanında olduğunu göstermek
- B) Türk ulusal davasını dünya kamuoyuna duyurmak
- C) Anadolu'da isyanların çıkmasını önlemek
- D) Batılı devletlerden ekonomik yardım alabilmek

Sınıf	: 8
Ünite	: Kurtuluş Savaşı
Konu	: Savaş Dönemi
Alt Konu	: Londra Konferansı
Hedef	: Yeni Türk Devletinin TBMM'nin açılışı ile kurulduğunu açıklama
Ortalama Güçlüğü	: 0,52
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,50
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metni adayı doğru sonuca götürecek şekilde düzenlenmiştir. Çözüme ulaşamayacağını bildiği halde Mustafa Kemal'in Londra Konferansı'na heyet göndermesi hem barış yanlısı olduğumuzu hem de Türk milletinin haklı davasını dünya kamuoyuna duyurma amacı taşımaktadır.

Sorunun ortalama güçlüğü ve ayırt ediciliği 0,50 bulunmuştur. Çeldiricilerin dağılımı orantılıdır.

2003 – 9. SORU

9. Birinci İnönü Muharebesi sonunda Sovyetler Birliği ile TBMM arasında sınırları belirleyen ve dostane ilişkiler kuran bir antlaşma imzalandı. Sakarya zaferinden sonra da Türkiye-Suriye sınırını çizen ve Fransızların işgal ettikleri yerlerden çekilmesini öngören Ankara Antlaşması imzalandı. Kurtuluş Savaşı'na ilişkin bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Askeri başarıları diplomatik başarılar izlemiştir.
- B) Ulusal mücadelenin haklılığı Batılı devletler tarafından kabul edilmiştir.
- C) TBMM ilk askeri başarısını Sovyetler Birliği'ne karşı kazanmıştır.
- D) Anadolu'daki tüm işgaller sona ermiştir.

Sınıf	: 8
Ünite	: Kurtuluş Savaşı
Konu	: Batı cephesi
Alt Konu	: Moskova Antlaşması- Sakarya Savaşının Sonuçları
Hedef	: Savaş döneminde doğu, batı ve güney cephesinde yapılan muharebeleri ve bu muhaberelelerin sonuçlarını kavrama
Ortalama Güçlüğü	: 0,32
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,52
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soruda farklı savaş ve bu savaşlar sonucu gerçekleşen antlaşmalar hakkında bilgiler verilmiştir. Verilen bu bilgiler ışığında seçeneklerdeki yargılardan hangisine ulaşılabilceğı sorulmuştur. Ortalama güçlüğü 0,32 olan soru diğer sorulara oranla zor olduğı söylenebilir. Ayırt ediciliğı 0,52 olan sorunun çeldiricileri incelendiğinde “B” çeldiricisinin diğerlerine oranla daha zayıf olduğı gözlenmektedir. “C” çeldiricisi en güçlü çeldiricidir.

2003 – 10. SORU

10. Atatürkçü düşünce sisteminde devrimcilik, yalnızca yapılan devrimleri korumakla yetinmeyip aklın, bilimin ve teknolojinin yol göstericiliğine dayalı gerekli atılımları yaparak çağdaşlaşmayı öngörür. Bu anlayışla aşağıdaki yargılardan hangisi çelişmektedir?

- A) Uygarlıkta ilerlemek için yalnızca yenilikçi olmak yetmez.
- B) Yenilikler bilimsel çalışmaların sonuçlarına göre gerçekleştirilmelidir.
- C) Toplum, yaşayan bir varlık olarak yenileşmeye ve gelişmeye açık olmalıdır.
- D) Toplumsal gelişme değişmez kurallar çerçevesinde olmalıdır.

Sınıf	: 8
Ünite	: Atatürkçülük
Konu	: Atatürkçü Düşünce Sistemi
Alt Konu	: Atatürkçülüğün Tanımı ve Önemi
Hedef	: Atatürkçülüğün Tanımını Öğrenme
Ortalama Güçlüğü	: 0,35
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,50
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metninde adayı doğru cevaba götürebilecek bilgiler net olarak verilmiştir ve adaydan yanlış yargıyı bulması istenmiştir. Atatürkçü düşünce sisteminde çağdaşlaşma en önemli amaçlardan biridir. Buna göre toplumsal gelişmenin değişmez kurallar çerçevesinde olması Atatürkçü düşünce sisteminde öngörülen çağdaşlaşmayla çelişir. Diğer seçeneklerle kıyaslandığında “D” seçeneğinde cevabın açık bir şekilde verildiği gözlenmektedir.

Soru metni doğru cevaba götürecek nitelikte olduğu halde adayların 0,35'i doğru cevaplayabilmiştir. Zor diyebileceğimiz sorunun ayırt ediciliği de 0,50 dir.

2004 – 1. SORU

1. I- Hititler anal adı verilen, kralların icraatlarını anlatan yıllıklar tutmuşlardır.
 II- Urartular Asur çivi yazısını kullanmışlardır.
 III- İbraniler tek tanrı inancını benimsemişlerdir.
 IV- Fenikelilerin buldukları 22 harfli alfabe Romalılar tarafından geliştirilmiştir.

Yukarıda İlk Çağ medeniyetlerine ait bazı bilgiler verilmiştir. Bunlardan hangileri medeniyetlerin birbirlerinden etkilendiklerinin kanıtı olarak gösterilebilir?

- A) II – III B) II – IV C) III – IV D) I - IV

Sınıf	: 4
Ünite	: Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu
Konu	: İlkçağda Anadolu’da Kurulan Devletlerde Kültür ve Uygarlık
Alt Konu	: Yazı Dil ve Edebiyat Bilim ve Sanat
Hedef	: İlkçağ uygarlıklarını kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,36
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,58
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metninde ilkçağ medeniyetlerine ilişkin çeşitli bilgiler verilmiş ve adayların bu bilgilerden yararlanarak sonuç çıkarmaları istenmiştir. Urartuların, Asurlulardan aldıkları Asur yazısını kullanmaları, Romalıların Fenike alfabesini geliştirmeleri medeniyetlerin birbirlerinden etkilendiklerinin kanıtıdır.

Soru sınava giren adayların 0,36 sı tarafından doğru olarak cevaplandırılmış ve ayırt ediciliği 0,58 bulunmuştur. Zor diyebileceğimiz sorunun çeldiricilerine baktığımızda “A” çeldiricisinin oldukça güçlü olduğu görülüyor.

2004 –2. SORU

2. Avrupa Hun Devleti hükümdarı Attila'nın 434 yılında Bizans'la yaptığı Margos Antlaşması'nda alınan kararlardan bazıları şunlardır:

- I- Bizans'ın Hunlara ödediği vergi yıllık iki katına çıkacak
- II- Bizans Hunlara bağlı kavimlerle antlaşma yapmayacak
- III- Ticari ilişkiler sınır kasabalarında devam edecek

Bu kararlar göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkili olduğu düşünülemez?

- A) Bizans' da ki taht kavgalarının önlenmesinde
- B) Bizans'ın kışkırtıcı faaliyetlerinin önlenmesinde
- C) Sınır ticaretinin gelişmesinde
- D) Hun Devleti'nin gelirlerinin artmasında

Sınıf	: 4
Ünite	: Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu
Konu	: Türklerin İlk Yurdu
Alt Konu	: Kavimler Göçü ve Avrupa Hun Devleti
Hedef	: Avrupa Hun Devletinin Bizans' la olan ilişkilerini kavrayabilme
Ortalama Güçlük	: 0,30
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,67
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Avrupa Hun Devleti ile ilgili verilen bilgilerden yararlanarak doğru sonuç çıkarabilmeye yönelik bir sorudur. Verilen bilgilerden Bizans'taki taht kavgalarının önlenmesiyle ilgili bir sonuç çıkarılmaz.

Soru kökü olumsuz olan sorunun ortalama güçlüğü 0,30 ve ayırt ediciliği 0,67 bulunmuştur. Zor olan bu sorunun çeldiricilerine baktığımızda "C" çeldiricisinin

oldukça güçlü olduğu gözlenmektedir. Diğer çeldiricilerin biraz daha güçlendirilmesi gerekirmiş.

2004- 3. SORU

3. Abbâsî Halifesi Kadir Billah, Gazneli Mahmut'un sultanlığını tasdik etmiş, ona; hilat, bayrak , taç ve ferman gibi hakimiyet alametleri göndermiş, Gazneli Mahmut' da hutbe ve para üzerinde Halifenin adını belirtmeye devam etmiştir. Bu durum, Gazneli Mahmut açısından aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesidir?

- A) İslâmiyet'i yaymaya çalıştığının
- B) İslâm dünyasının lideri olduğunun
- C) Güçlü bir merkezi yönetim kurduğunun
- D) Abbasî Halifeliği'ne bağlı kaldığının

Sınıf	: 5
Ünite	: İslamiyet'in Doğuşu, Yayılışı ve Türkler
Konu	: Orta Asya ve Yakındoğu da Kurulan Türk Devletleri
Alt Konu	: Gazneliler
Hedef	: Gazneli Devletinin özelliklerini kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	:0,29
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,40
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Gazneli Mahmut'un Abbasi Halifesi ile olan ilişkilerini yorumlayabilmeye yönelik bir sorudur. Gazneliler konusu müfredatta olmasına rağmen Gazneli Mahmut'un Abbasi Halifesi ile ilişkileri Lise müfredatında yer lan bir konudur. Bundan dolayı adaylar bu soruyu cevaplamakta oldukça zorlanmışlardır. Akademik soru tarzına göre soru metninde yeterli bilgi verildiği için soruda herhangi bir problem yoktur.

Soru kökü olumlu olan soruya zor diyebiliriz. Ortalama güçlüğü 0,29 ve ayırt ediciliği 0,40 bulunmuştur. Çeldiricilerin dağılımına baktığımızda "B" çeldiricisinin

diğer çeldiricilere oranla daha fazla çalıştığını görüyoruz. Diğer çeldiriciler güçlendirilebilir.

2004 – 4. SORU

4. Osmanlılardan önce Selçuklu Devleti yöneticileri, ülkedeki Türkmenlerin yerleşim problemlerini çözmek amacıyla onları Bizans'ın hakim olduğu Anadolu topraklarına yönlendirmişlerdi. Bunun sonucunda Osmanlı Beyliği kurulurken, sınırlarına birçok Türkmen topluluğu birikmişti. Bunların yerleştirilebileceği en uygun yer, taht kavgaları içinde bulunan Bizans topraklarıydı. Bu parçadaki bilgiler dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Türkmenlerin göçebe hayat yaşadıkları
- B) Anadolu'da güçlü bir Bizans hakimiyetinin olduğu
- C) Osmanlı ve Selçuklu devletlerinin Bizans'la savaştıkları
- D) Türkmenleri yerleştirmek için Bizans topraklarının seçildiği

Sınıf	: 6
Ünite	: Osmanlı Devletinin Kuruluşu
Konu	: Osmanlı Devletinin Kuruluşu
Alt Konu	: Kayıların Anadolu'ya Gelişi ve Yerleşmesi
Hedef	: Osmanlı devletinin kuruluşu ile ilgili olguları açıklayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,44
Ayırt edicilik İndeksi	: -0,01
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Adaylardan verilen bilgiye dayanarak öteleme yapmaları istenmiştir. Verilen bilgiye göre Bizanslıların taht kavgaları içinde bulunması Anadolu'da güçlü bir Bizans hakimiyetinin olduğunu göstermez yargısına ulaşmaları beklenmiştir.

Soru sınava giren adayların 0,44'ü tarafından doğru olarak cevaplanmış yani çok zor biri sor olamamasına karşın ayırt ediciliği -0,01dir. Bunun pek çok sebebi olabilir.

1. Soru adaylar tarafından anlaşılmamış olabilir.
2. Soru metni yeterli bilgi içermiyor olabilir.
3. Çeldiricilerin dağılımına baktığımızda “C” çeldiricisinin doğru cevap gibi çalıştığı görülüyor. Bu ifade yerine başka bir ifade yazılmış olsa idi belki sonuç değişebilirdi.

Ayırt ediciliğin düşük olması arzu edilen bir durum olmasa da ön test uygulaması yapılmamış olan bir sınavda karşılaşılabilecek bir durumdur.

2004 – 5. SORU

5. Kanuni Sultan Süleyman döneminde;

- Roma Germen İmparatorluğu’nun tehdidi karşısında Fransa’ya yardım edildi.
- Macaristan’ın büyük bölümü Osmanlıya bağlandı.
- Avusturya, Osmanlı’nın üstünlüğünü tanıdı.
- Akdeniz’de haçlı donanmasına karşı büyük bir zafer kazanıldı.

Verilen bilgilere göre Osmanlı Devleti’nin aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenemez?

- A) Avrupa Hristiyan birliğinin oluşmasını önlemeyi
- B) Akdeniz’e hakim olmayı
- C) Avrupa’daki reform hareketlerini engellemeyi
- D) Orta Avrupa’da siyasî ve askerî üstünlük sağlamayı

Sınıf : 7

Ünite : İstanbul’un Fethi ve Sonrası

Konu : Osmanlı Devletinin Batıdaki İlerlemeleri

Alt Konu	: Osmanlı-Macar ilişkileri, Osmanlı-Fransız ilişkileri, Osmanlı-Avusturya ilişkileri
Hedef	: Osmanlı Devletinin doğuda ve batıda ilerlemelerini ve sonuçlarını öğrenebilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,29
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,52
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Kanuni Dönemini kavramaya yönelik bir sorudur. Roma Germen İmparatorluğunun tehdidi karşısında Fransa'ya yardım edilmesi, Avrupa Hristiyan birliğinin oluşmasını önlemeye yönelik olduğu (A); Akdeniz'de haclı donanmasına karşı büyük bir zafer kazanılması, Akdeniz'e hakim olmanın (B); Macaristan'ın büyük bölümünün Osmanlıya bağlanması ve Avusturya'nın Osmanlı üstünlüğünü tanınması, Orta Avrupa'da siyasi ve askeri üstünlük sağlandığını (D) gösterir. Verilen bilgilerden Osmanlı Devleti'nin, Avrupa da ki reform hareketlerini engellemeyi (C) çalıştığı söylenemez. Sorunun ortalama güçlüğü 0,29 dur. Zor olan bu sorunun ayırt ediciliği 0,52'dir. Çeldiricilere baktığımızda "A" çeldiricisinin diğer çeldiricilere oranla daha güçlü olduğunu, en zayıf çeldiricinin de "D" olduğu gözleniyor.

2004- 6. SORU

6. I.Mahmut zamanında aslen Fransız olan Humbaracı Ahmet Paşa topçu ve humbaracı ocaklarını düzenlemekle görevlendirildi. Orduda bölük, tabur ve alay teşkilatını kurdu. III. Mustafa zamanında da Fransız ordusunda çalışmış olan Baron Dö Tot sürat topçuları bölüğünü kurdu ve tophaneyi yeniden düzenledi. Parçada verilen bilgiler göz önüne alındığında Osmanlıların aşağıdakilerden hangisini hedeflediği söylenebilir?

- A) Ekonomik alanda güçlenmek
- B) Yeni yönetim anlayışları geliştirmek
- C) Çağın gereklerine uygun asker yetiştirmek
- D) Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak

Sınıf	: 7
Ünite	: 17. ve 18. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti
Konu	: Islahat Hareketleri
Alt Konu	: I. Mahmut döneminde yapılan Islahat
Hedef	: Yenileşme hareketinin neden amaca ulaşmadığını öğrenebilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,35
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,54
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: 18. Yüzyılda Osmanlı Devletindeki ordu ile ilgili yenilikleri kavramaya yönelik bir sorudur. Osmanlı Devletinde yapılan bu yenilikler çağın gereklerine uygun asker yetiştirmeyi amaçlayan yeniliklerdir. Verilen bilgiler doğrultusunda gereklerine uygun asker yetiştirmenin hedeflendiği sonucuna ulaşılması beklenmiştir.

Sorunun ortalama güçlüğü 0,35 ve ayırt ediciliği 0,54 olarak bulunmuştur.

2004- 7. SORU

7. Türk ordularının Doğu ve Güney cephelerindeki işgalci devletlere karşı başarıları sonrasında, Batı Cephesinde yapılan Birinci İnönü Savaşı'nı da kazanmış olmaları, İtilâf Devletlerini telaşlandırmış, ortaya çıkan bu yeni durumu görüşüp değerlendirmek ve Sevr Antlaşması'nı yeniden gözden geçirerek Türklere kabul ettirmek için Londra'da bir konferans düzenleme kararı almışlardı. İtilaf Devletleri bu konferansa İstanbul Hükümetiyle birlikte TBMM'yi de çağırmışlardır. İtilaf Devletlerinin bu tutumu aşağıdakilerden hangisiyle daha iyi açıklanabilir?

- A) Osmanlı Hükümeti ile TBMM arasındaki sorunları çözmek
- B) İki tarafı birbirine düşürerek Sevr Antlaşması'nı Türklere kabul ettirmek
- C) Sevr Antlaşması'nın maddelerini yeniden belirleyecek komisyonu oluşturmak
- D) Yeni kurulacak olan Türk devletinin oluşum şartlarını görüşmek

Sınıf	: 8
Ünite	: Kurtuluş Savaşı
Konu	: Batı Cephesi
Alt Konu	: Londra Konferansı
Hedef	: Savaş döneminde doğu, batı ve güney cephesinde yapılan muharebeleri ve bu muharebelerin sonuçlarını kavrama
Ortalama Güçlüğü	: 0,45
Ayırt edicilik İndeksi	: 0,46
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Londra Konferansını kavramaya yönelik bir sorudur. İtilaf devletlerinin Londra Konferansına TBMM'yi çağırımlarının amacı Anadolu'da iktidar çıkarmak ve Sevr Antlaşmasını Türklere kabul ettirmektir. Adayların seviyesine uygun bir sorudur ve soruyla ilgili metinde adayların sonuca götüreceği gerekli bilgiler verilmiştir.

Soru sınava giren adayların 0,45'i tarafından doğru olarak cevaplanmıştır. Ayırt ediciliği 0,46 olan soruya orta güçlükte diyebiliriz.

2004- 8. SORU

8. Mustafa Kemal, Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldığında meclise verdiği bir önergede şu konulara değinmiştir;

- Hükümet kurmak zorunludur.
- Geçici olduğu bildirilecek bir hükümet başkanı tanımak ya da bir padişah vekili ortaya çıkarmak uygun değildir.
- TBMM'nin üstünde bir güç yoktur.
- Padişah ve halife baskıdan kurtulduğu zaman meclisin düzenleyeceği yasal ilkeler içinde yerini alır.
- TBMM yasama ve yürütme yetkilerini kendinde toplamıştır.

Verilen önerge esaslarına göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Türk halkının padişaha ve İstanbul Hükümeti'ne destek vermediği vurgulanmıştır.
 B) Kurtuluş Savaşının Türk halkının desteği ile gerçekleştirileceği belirtilmiştir.
 C) Kurulacak olan devletin yönetim şekli ortaya konmuştur.
 D) Millî iradeye dayalı yeni bir devletin temelleri atılmıştır.

Sınıf	: 8
Ünite	: Kurtuluş Savaşı
Konu	: Hazırlık Dönemi
Alt Konu	: Türkiye Büyük Millet Meclisinin Açılışı ve Çalışmaları
Hedef	: TBMM'nin açılışı ve çalışmaları ile ilgili olayları kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,27
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,36
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Soru metninde verilen bilgiler ilköğretim 8. sınıf ders kitaplarında açıkça anlatılmış olmasına rağmen adaylar tarafından yeterince cevaplandırılmamış bir soru olarak görülmektedir. Mustafa Kemal'in verdiği önergede millî iradeye dayalı yeni bir devletin kurulmasının sinyalleri verilmiştir.

Adayların 0,27'si tarafından doğru olarak cevaplandırılmış olan sorunun ayırt ediciliği de 0,36 dır. Çeldiricilere baktığımızda ortalama bir dağılım gözlenmektedir.

2004- 9. SORU

9. Cumhuriyet'in ilânından sonra;

- Eski rakamların yerine bugün kullanılan uluslararası rakamların kabulü
- Osmanlı Devleti zamanında ağırlık ve uzunluk ölçüleri olarak kullanılan endaze, arşın, okka, dirhem yerine metre ve kilogram kullanılması
- Hafta sonu tatilinin Cuma gününden Pazar gününe alınması ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Bu yasal düzenlemelerle ulaşılmak istenen amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Batılı devletlerle ekonomik ve sosyal yaşantıda uyum sağlamak
- B) Millî ekonomiyi kurmak
- C) Yurttaşlar arasında eşitliği sağlamak
- D) Ticarî hayatı kolaylaştırmak

Sınıf	: 8
Ünite	: Türk İnkılabı
Konu	: Toplumsal Alanda İnkılap
Alt Konu	: Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklik
Hedef	: Toplumsal ve ekonomi alanında yapılan yenilikleri kavrama
Ortalama Güçlüğü	: 0,32
Ayırt edicilik İndeksi	: 0,59
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan yenilikleri kavramaya yönelik bir sorudur. Soru metninde adayları doğru sonuca götürecek olan Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaşlaşmaya yönelik inkılaplardan bazıları verilmiştir. Bu düzenlemelerin amacının Batılı devletlerle ekonomik ve sosyal yaşantıda uyum sağlamaya yönelik olduğu sonucuna ulaşmaları istenmiştir.

Soru adayların 0,32'si tarafından doğru olarak cevaplandırılmıştır. Ayırt ediciliği 0,59 olan sorunun çeldiricilerine baktığımızda "C" çeldiricisinin güçlü olduğu görülüyor.

2004- 10. SORU

10. Türkiye ile İngiltere arasında Musul sorunuyla ilgili görüşmeler 1924 yılında başladı. Karşılıklı görüşmelerden bir sonuç alınamayınca konu İngilizler tarafından Milletler Cemiyeti'ne götürüldü. Bu arada İngilizler, Türkiye – Irak sınırında bazı karışıklıklar çıkararak Şeyh Sait İsyanı'nın çıkmasında etkili oldular. Bu bilgilere göre Şeyh Sait İsyanı'nı İngiltere'nin desteklemesinin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türkiye’de yeniliklerin yapılmasını engellemek
- B) Müslüman ülkelerle Türkiye’nin arasında gerginlik çıkarmak
- C) Musul sorununu kendi çıkarları doğrultusunda çözümlemek
- D) Türkiye’nin Milletler Cemiyeti’ne üyeliğini engellemek

Sınıf	: 8
Ünite	: Türkiye Cumhuriyetinin Dış Siyaseti
Konu	: Musul Sorunu ve Sonucu
Hedef	: Musul Meselesi ve Sonucunu Öğrenme
Ortalama Güçlüğü	: 0,37
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,58
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Musul sorunu ile ilgili aşamaları kavramaya yönelik bir sorudur. Soru metni yeterince açıktır. İngiltere’nin Musul sorunu çözmemede ısrar etmesinin ve bu esnada Şeyh Sait isyanını desteklemesinin temel amacı kendi çıkarlarını korumaktır.

Zor diyebileceğimiz sorunun ortalama güçlüğü 0,37 ve ayırt edileceği 0,58 bulunmuştur. Çeldiricilerine baktığımızda “B” çeldiricisinin oldukça güçlü olduğu görülüyor.

2005 – 1. SORU

1. Tanım: Tarih, insanların geçmiş zamanlardaki yaşayışlarını, birbirleriyle olan ilişkilerini yer ve zaman göstererek neden-sonuç ilişkileri içinde inceleyen bir bilimdir.

Durum (olay): Türkistan’da üstünlük kurmak için Müslüman Araplarla, Çinliler arasında yapılan Talas Savaşında Türkler, Arapların yanında yer aldı. Savaş sonunda İslâm dini Türkler arasında yayılmaya başladı. Verilen olayda tarihin tanımında yer alan öğelerden hangisine yer verilmemiştir?

- A) Yer
- B) Zaman
- C) İnsanlar arası ilişkiler
- D) Neden - sonuç ilişkisi

Sınıf	: 4
Ünite	: Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu
Konu	: Tarihin Konusu
Hedef	: Tarihin tanımını kavrayabilme
Ortalama Güçlük	: 0,38
Ayırt edicilik indeksi	: 0,40
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru müfredata ve öğrenci seviyesine uygundur. Soru metnindeki tarih tanımı ilköğretim 4. sınıflardaki sosyal bilgiler kitabında yer almaktadır. Soruda verilen olayla tarihin tanımı arasında bağlantı kurulması istenmektedir. Yer, neden sonuç ilişkisi ve insanlar arası ilişkiler verilen durumda vardır. Fakat olayın zamanı ile ilgili bir bilgi yoktur. Cevap açık ve net olarak verilmiştir. Buna rağmen zor bir soru olduğu görülmektedir.

Adayların 0,38'si tarafından doğru olarak cevaplandırılmıştır. Ayırt ediciliği 0,40 olan sorunun çeldiricilerine bakıldığında "C" çeldiricisinin zayıf kaldığı görülmektedir.

2005 -2. SORU

2. Orta Asya'da Türklerin yaşadıkları bölgelerde yapılan arkeolojik kazılarda sulama kanallarına rastlanmıştır. Hunlar ve Göktürkler devrine ait tahıl ambarları bulunmuştur. Göktürklerin Çinlilerden ziraat aletleri ve tohumluk tahıl istedikleri bilinmektedir. Uygurların kurduğu sebze ve meyve bahçeleri hakkında Çin kaynaklarında bilgiler mevcuttur. Bu bilgilere göre Orta Asya Türkleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Savaşçı bir toplum oldukları
- B) Savunma amaçlı araçlar edindikleri
- C) Tarımsal faaliyetlerde bulundukları
- D) Komşu devletlere ipek ihraç ettikleri

Sınıf	: 4
Ünite	: Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu
Konu	: İlk Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık
Alt konu	: Sosyal ve Ekonomik Yaşam
Hedef	: İlk Türk Devletlerinde kültür ve uygarlığı kavrayabilme
Ortalama Güçlük	: 0,42
Ayırt edicilik indeksi	: 0,71
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metninde verilen bilgilere ait konu ilköğretim 4. sınıf kitaplarında yer almasına rağmen içerdiği bilgiler lise müfredatında yer almaktadır. Tarih dersinde soruyu daha açıklayıcı sorabilmek amacıyla böyle bir yola başvurulmaktadır. Verilen bilgiler öğrenci seviyesine uygun bilgilerdir. Adaylardan Orta Asya Türkleriyle ilgili bir yorum getirmeleri istenmiştir. Tarım aletleriyle ilgili bilgi verildiği için Orta Asya Türklerinin tarımsal faaliyetlerde bulundukları söylenebilir.

Soru adayların 0,42 si tarafından doğru olarak cevaplandırılmış ve ayırt ediciliği 0,71 bulunmuştur.

2005 - 3. SORU

3. Tuğrul Bey 1054 yılında Erzurum'a kadar ilerleyerek Bayburt'u ele geçirdi ve geri döndü.

- Alp Arslan, Van ve Ani kalesini aldı.
- Türk akıncıları ise bir Bizans ordusunu Malatya'da bozguna uğratarak Kayseri'yi aldı.

Malazgirt Savaşına kadar Büyük Selçukluların Anadolu'ya yaptıkları akınlardan bazıları yukarıda verilmiştir. Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anadolu'da yeni Türk devletlerinin kurulduğu
- B) Türklerin Anadolu'yu tanıma imkânı bulduğu
- C) Türklerin başarılı akınlar yaptığı
- D) Bizans İmparatorluğunun yıpratıldığı

Sınıf	: 5
Ünite	: İslamiyetin Doğuşu, Yayılışı ve Türkler
Konu	: Orta Asya ve Yakın Doğuda Kurulan Türk Devletleri
Alt Konu	: Büyük Selçuklu Devleti
Hedef	: Büyük Selçuklu Devletini kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	:0, 24
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,59
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	:Soru olumsuz olarak sorulmuştur. Verilen bilgilere göre Anadolu'da yeni Türk devletlerinin kurulduğu söylenemez. Adaylara bu sorunun zor geldiği görülmektedir. Soru adayların 0,24'ü tarafından doğru olarak cevaplandırılmıştır. Bu sorunun özellikle Anadolu da Türk devletlerinin Malazgirt Savaşından sonra kurulduğunun bilinerek cevaplandırılması istenmiştir. Fakat öğrencilerin büyük bir kısmı bu ayrıntıya dikkat etmemiştir. Her ne kadar soru kökünde bilgi veriliyorsa da bu soru bilgiye dayanak yapılabilecek bir sorudur. Sorunun ayırt ediciliği 0,59 bulunmuştur. Çeldiricilere bakıldığı zaman “B” çeldiricisinin diğer çeldiricilere oranla daha güçlü olduğu görülmektedir.

2005 - 4. SORU

4. II. Murat tahta çıkınca (1421) önce Bizans'ın desteklediği Mustafa Çelebi'nin isyanını bastırdı. Daha sonra İstanbul'u kuşattı. Bu sırada Şehzade Mustafa devlete karşı ayaklanınca İstanbul kuşatmasını kaldırarak kardeşinin isyanını bastırdı. Bundan sonra Anadolu Beylikleri üzerine yürüyerek bir çoğunu Osmanlı

egemenliğine aldı. Verilen bilgilere göre II. Murat'ın saltanatının ilk dönemleri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anadolu Türk birliğinin yeniden kurulmaya çalışıldığı
- B) Bizans İmparatorluğunun sıkıştırıldığı
- C) Saltanat kavgalarıyla uğraşıldığı
- D) Devlet kurumlarının oluşmaya başladığı

Sınıf	: 6
Ünite	: Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu
Konu	: Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu
Alt konu	: Türk Siyasal birliğinin bozulması ve yeniden kurulması
Hedef	: Balkanlardaki ilerleme ile ilgili olgular bilgisi
Ortalama Güçlüğü	: 0,29
Ayırt edicilik indeksi	: 0,54
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Soru metninde Osmanlı Devlet kurumlarıyla ilgili bir bilgi verilmediği için Devlet kurumlarının oluşmaya başladığı şeklinde bir sonuç çıkarılamaz. Adaylara zor gelen bir soru olarak görülmektedir.

Adayların 0,29 u tarafından doğru olarak cevaplandırılmış olan sorunun ayırt ediciliği 0,54 bulunmuştur. Çeldiricilerine baktığımızda ortalama bir dağılım gözlenmektedir.

2005 - 5. SORU

5. Kanunî döneminde;

I- Barbaros Hayrettin Paşanın Kaptan-ı Derya yapılmasıyla onun yönetiminde olan Cezayir Osmanlılara bağlandı.

II- Haçlı Donanması mağlup edilerek Preveze Deniz Savaşı kazanıldı.

III- Turgut Reis'in usta denizciliği sayesinde Trablusgarp İspanyollardan alındı.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Avrupa’da siyasî birliğin bozulduğu
- B) Avrupa’da Türk ilerleyişinin durduğu
- C) Osmanlı Devletinin Akdeniz’e hâkim olmaya çalıştığı
- D) Osmanlı Devletinin gümrük gelirlerinin azaldığı

Sınıf	: 7
Ünite	: İstanbul’un Fethi ve Sonrası
Konu	: Osmanlı Devleti’nin Denizlerdeki ilerlemeleri
Alt Konu	: Akdeniz’de Türk Denizciliği
Hedef	: Osmanlı Devletinin Doğuda ve Batıda ilerlemelerini ve sonuçlarını öğrenebilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,69
Ayırt edicilik indeksi	: 0,16
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Kanuni döneminde Denizlerde kazanılan başarılarından sonuç çıkarmaya yönelik bir sorudur. Verilen bilgilerden Osmanlı Devleti’nin Akdeniz’e hakim olmaya çalıştığı söylenebilir. Soru adayların 0,69 u tarafından doğru olarak cevaplandırılmıştır. Ancak ayırt ediciliği 0,16 bulunmuştur. Oldukça düşük bir orandır. Daha öncede bahsettiğimiz gibi ön test uygulaması yapılmayan bir testte olabilecek aksaklıktır ancak olmaması arzu edilmektedir.

2005- 6. SORU

6. 1838 Balta Limanı Antlaşması ile Osmanlı Devletinde ihracattan (dış satım) alınan vergiler yüzde 12’ye çıkarıldı. İthalattan (dış alım) alınan vergiler ise yüzde 5 olarak belirlendi. Yerli tüccar iç gümrük vergilerini ödemeye devam ederken, yabancı tüccar bu yükümlülüğten kurtuldu. Bunun gibi tek taraflı yükümlülükler taşıyan ticaret anlaşmalarıyla Osmanlı ülkesinde Avrupa malları çoğaldı ve Osmanlı esnafı zayıflamaya başladı. Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ülkedeki azınlıkların isyan ettiği
- B) Askerî alanda ıslahatlar yapıldığı
- C) Tımar sisteminin bozulduğu
- D) Osmanlının Avrupalı devletlerin açık pazarı konumuna geldiği

Sınıf	: 7
Ünite	: Osmanlı Kültür ve Uygarlığı
Konu	: Hukuk Sistemi ile Sosyal ve Ekonomik Yaşam
Alt Konu	: Ekonomik Yaşam
Hedef	: Osmanlılarda hukuk sistemi ile sosyal ve ekonomik hayatın özellikleri bilgisi
Ortalama Güçlüğü	: 0,42
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,58
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Balta Limanı Ticaret Antlaşmasının sonuçlarını kavrayabilmeye yönelik bir sorudur. Verilen bilgiler adayları doğru sonuca götürebilecek özelliktedir. Soru sınava giren adayların 0,42 si tarafından doğru olarak cevaplandırılmıştır. Sorunun ayırt ediciliği 0,58 bulunmuştur.

2005 – 7. SORU

7. Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulduktan sonra Kuva-yı Milliye birliklerinin yerine düzenli bir ordunun kurulması ciddî olarak ele alındı. Bununla hem ilerleyen düşmanın karşısına daha güçlü çıkılacak, hem de Kuva-yı Milliye'nin yapısından kaynaklanan düzensizlikler önlenecekti. Yapılan düzenlemelerle, Kuva-yı Milliye birlikleri Millî Savunma Bakanlığına bağlandı. Böylece Kuva-yı Milliye hareketi son buldu. Bu bilgiler, aşağıda verilenlerden hangisine bir kanıt oluşturmaz?

- A) Kuva-yı Milliye ruhunun sona erdiğine
- B) Millî güçlerin birleştirilmek istendiğine
- C) Millî mücadelenin tek elden yürütülmek istendiğine
- D) Kuva-yı Milliye birliklerinin yetersiz görüldüğüne

Sınıf	: 8
Ünite	: Kurtuluş Savaşı
Konu	: Hazırlık Dönemi, Kuva-yı Milliye Hareketi
Alt Konu	: Düzenli Ordunun Kurulması
Hedef	: Düzenli Ordunun kurulmasıyla ilgili belli başlı olayları kavrama
Ortalama Güçlüğü	: 0,24
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,43
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metninde Kuva-yı Milliye birlikleri hakkında açıklama yapıldığı halde Kuva-yı Milliye ruhu hakkında hiçbir açıklamaya yer verilmemiştir. Adayların bu soruda başarılı olabilmeleri için Kuva-yı Milliye ruhunun ne olduğuna dikkat etmeleri gerekirdi. Adayların büyük bölümü bu ayrımı yapamamıştır.

Adayların 0,24'ü tarafından soru doğru olarak cevaplandırılmıştır. Zor bir soru olarak görülmektedir. Sorunun ayırt ediciliği 0,43 bulunmuştur. Çeldiricilere bakıldığında “D” çeldiricisinin diğer çeldiricilere oranla daha güçlü olduğu gözlenmektedir.

2005 – 8. SORU

8. Kurtuluş Savaşının önemli aşamalarından biri olan Büyük Taarruz, 26 Ağustos sabahı Türk topçusunun ateşiyle başladı. 30 Ağustos'ta Başkomutan Mustafa Kemal Paşanın sevk ve idare ettiği meydan muharebesiyle düşman kuvvetleri büyük ölçüde imha edildi. Başkomutan hem kaçan Yunan kuvvetlerini takip etmek hem de onların toparlanmalarına fırsat vermemek için 1 Eylül 1922 günü “Ordular ilk hedefiniz Akdeniz dir, ileri!” emrini verdi. Buna göre, Büyük Taarruzun temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türk ordusunun güçlenmesi için zaman kazanmak
- B) Yunanlıları tamamen Anadolu topraklarından atmak
- C) Yunan ordusuna karşı savunma hattı oluşturmak
- D) İtilaf devletlerini oyalamak

Sınıf	: 8
Ünite	: Kurtuluş Savaşı
Konu	: Batı Cephesi
Alt Konu	: Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muhaberesi
Hedef	: Savaş döneminde doğu, batı ve güney cephesinde yapılan muharebeleri ve bu muharebelerin sonuçlarını kavrama
Ortalama Güçlüğü	: 0,38
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,67
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metninde düşman kuvvetlerinin imha edildiği ve kalanların takip edildiği açıkça verilmiştir. Buna göre bu savaşın asıl amacı Yunan kuvvetlerini Anadolu'dan tamamen atmaktır. Büyük taarruz Batı Cephesinde yapılan son savaş ve bizzat taarruz amaçlı bir savaş olmasından dolayı adayların bu soruyu soru metnindeki açıklamalara bakmadan kitaptaki bilgilere göre cevaplama imkanları vardır. Fakat adayların yarısının dahi bu soruyu doğru cevaplayamadıkları gözlenmektedir. Soru 0,38 oranında doğru cevaplanmıştır. Sorunun ayırt ediciliği 0,67 bulunmuştur.

2005 – 9. SORU

9. Doğu illerinden gelen delegelerin katıldığı ve oy birliğiyle Mustafa Kemal'i başkan seçtiği Erzurum Kongresi için Mustafa Kemal "Tarih bu kongremizi çok az görülebilen büyük bir eser olarak yazacaktır." demiştir. Mustafa Kemal'in bu sözüne göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kongreye bütün yurttan delegelerin katıldığı
- B) İtilâf devletlerinin kongreye müdahale ettiği
- C) Kongrede millî cemiyetlerin bir çatı altında toplandığı
- D) Alınan kararların Türk milletinin geleceği açısından önemli olduğu

Sınıf	: 8
Ünite	: Kurtuluş Savaşı
Konu	: Hazırlık Dönemi
Alt Konu	: Erzurum ve Sivas Kongreleri
Hedef	: Erzurum ve Sivas Kongresinin önemini kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,38
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,67
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metninde Erzurum Kongresine Doğu illerinden gelen delegelerin katıldığı yani kongreye bütün yurttan delege çağrılmadığı ifade edildikten sonra Mustafa Kemal'in bir sözü verilmiştir. Mustafa Kemal'in amacı bütün yurdu kurtarmaktır. Bu kongre için de bu sözü söylemesi alınan kararların Türk Milletinin geleceği açısından önemli olduğunun göstergesidir. Soruda tartışmaya yol açacak herhangi bir problem görülmemektedir. Adayların 0,38'i tarafından doğru olarak yapılmıştır. Sorunun ayırt ediciliği 0,67 bulunmuştur.

2005 – 10. SORU

10. Cumhuriyet döneminde;

- I- Tekke ve türbelerin kapatılması,
- II- Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının uygulanması,
- III- Türk Dil Kurumunun kurulması,

gibi yenilikler yapılmıştır. Bu yeniliklerin Atatürk ilkeleriyle ilişkisi hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

I	II	III
A) Cumhuriyetçilik	İnkılapçılık	Halkçılık
B) Lâiklik	Devletçilik	Milliyetçilik
C) Devletçilik	Lâiklik	Cumhuriyetçilik
D) Halkçılık	Cumhuriyetçilik	Lâiklik
Sınıf	: 8	
Ünite	: Atatürkçülük	
Konu	: Atatürk İlkeleri	
Alt Konu	: Cumhuriyetçilik, Devletçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Laiklik, İnkılapçılık	
Hedef	: Atatürk ilkelerini anlama ve özelliklerini kavrama	
Ortalama Güçlüğü	: 0,34	
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,56	
Taksonomi	: Kavrama	
Açıklama	: Cumhuriyet döneminde yapılan inkılapların Atatürk ilkeleriyle ilişkilendirilmesine yönelik bir sorudur. Atatürk ilkelerinin kavranılmasına yönelik bir sorudur. Ortalama güçlüğü 0,34 olan sorunun ayırt ediciliği de 0,56 dır.	

2006 -1. SORU

1. Asurlular, kurdukları ticaret kolonileri aracılığıyla kullandıkları çivi yazısını Anadolu'ya getirmişlerdir. Girit'in Ege'den Akdeniz'e uzanan deniz yolu üzerinde bir uğrak yeri olması, Girit kültürünün çevreye yayılmasına ve diğer kültürlerin de buraya taşınmasına neden olmuştur. Mezopotamya uygarlığı, Akadların düzenledikleri seferlerin etkisiyle Ön Asya'ya yayılmıştır. Bu bilgile-re göre İlk Çağ uygarlıkları arasındaki kültürel etkileşimlerde aşağıdakilerden hangisinin rolü yoktur?

- A) Savaşların
- B) Coğrafi konumun

- C) Dini inançların
D) Ekonomik ilişkilerin

Sınıf	: 4
Ünite	: Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu
Konu	: Çevre Uygarlıkların Anadolu'ya Etkisi
Hedef	: Uygarlıklar arası etkileşimi kavrayabilme
Ortalama Güçlük	: 0,33
Ayırt edicilik indeksi	: 0,70
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metninde dini inançlarla ilgili bir bilgi verilmediği için dini inançların uygarlıklar arasındaki etkileşimde rolü olduğu ileri sürülemez. Adayların 0,33'ü tarafından doğru olarak cevaplandırılmış olan sorunun ayırt ediciliği 0,70 bulunmuştur. Olumsuz olarak sorulmuş olan sorunun çeldiricilerine baktığımızda "A" çeldiricisinin diğerlerine oranla güçlü olduğu gözleniyor.

2006 -2. SORU

2. İlk Türk devletlerinde hükümdarlar devleti yönetmenin kutsal bir görev olduğuna ve bu görevin kendilerine Tanrı tarafından verildiğine inanırlardı. Devleti yönetirken töreye uygun davranmak zorundaydılar. Töre ise, Türk gelenek ve göreneklerinden meydana geliyordu. Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Toplumda yazılı hukuk kuralları uygulanırdı.
B) Devlet, din kurallarına göre yönetilirdi.
C) Hükümdarların yetkileri sınırsız değildi.
D) Yöneticiler seçimle belirlenirdi

Sınıf	: 4
Ünite	: Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu
Konu	: İlk Türk Devletlerinde Kültür ve Uygarlık
Alt konu	: Devlet Yönetimi

Hedef : İlk Türk Devletlerinde kültür ve uygarlığı anlama bilgisi
Ortalama Güçlük : 0,16
Ayırt edicilik indeksi : 0,37
Taksonomi : Kavrama
Açıklama : Sorunun “B” çeldiricisi doğru cevap gibi çalışmıştır. Yani üst grup doğru cevaptan daha çok bu çeldiriciye yönelmiştir. Bunun sebepleri şunlar olabilir;

- 1- Soru kökü net ve açık değil
- 2- “B” çeldiricisi soru köküne göre doğru cevaptan daha güçlü değerlendirilmiş.

Sorunun daha net ve anlaşılır olabilmesi için “B” çeldiricisi zayıflatılabilirdi veya soru kökü doğru cevabın daha net algılanabilmesi için daha açıklayıcı olabilirdi. Bunun sonucu olarak soru adaylar tarafından zor anlaşılmış ve adayların ancak 0,16’sı doğru cevabı bulabilmiştir. Sorunun ayırt ediciliği 0,37 bulunmuştur.

2006 - 3. SORU

3. I- Avrupa’da derebeylik rejimi zayıflayıp merkezi krallıklar güçlendi.
II- Kilise ve papazlara duyulan güven sarsıldı.
III- Barut, pusula, matbaa ve kâğıt gibi buluşlar Avrupalılarca tanındı.

Haçlı Seferlerinin yukarıda verilen sonuçları sırasıyla din, kültür ve yönetim alanları ile ilişkisi bakımından, aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak gruplanmıştır?

	Din	Kültür	Yönetim
A)	I	II	III
B)	II	III	I
C)	III	II	I
D)	II	I	III

Sınıf : 6
Ünite : Türkiye Tarihi

Konu	: Anadolu Selçuklu Devleti
Alt Konu	: Haçlı Seferlerin Sonuçları
Hedef	: Haçlı Seferlerinin Türk ve Dünya tarihi açısından önemini kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,69
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,33
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Haçlı seferlerinin sonuçlarından bazıları verilerek bunların din, kültür ve yönetimle ilgili alanlarının gruplanması istenmiştir. Öğrenci seviyesine uygun kolay bir sorudur. Sorunun ayırt ediciliği ve ortalama güçlüğü de 0,69 bulunmuştur.

2006 – 4. SORU

4. Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sonucunda Kutsal Emanetler İstanbul'a getirildi. Hicaz emiri Mekke ve Medine'nin anahtarlarını Osmanlılara teslim etti. Baharat Yolunun denetimi Osmanlıların eline geçti. Ayrıca Mısır ve Suriye, Osmanlı topraklarına katıldı. Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin gelir kaynakları artmıştır.
- B) Osmanlı sınırları genişlemiştir.
- C) Osmanlı Devleti İslam dünyasının lideri olma konumuna yükselmiştir.
- D) Uzun süren savaşlar Osmanlı ordusunu zayıflatmıştır.

Sınıf	: 7
Ünite	: İstanbul'un Fethi ve Sonrası
Konu	: Osmanlı Devletinin Doğuda ve Güneydeki İlerlemeleri
Alt konu	: Osmanlı – Memlûk ilişkileri
Hedef	: Güçlü Yönetimlerle güçlü devletlerin olabileceğini kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,44
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,76

Taksonomi : Kavrama

Açıklama : Soru metninde verilen bilgiler Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferinin sonuçlarıdır. Aşağıdakilerden hangisi Mısır seferinin sonuçlarından biri değildir şeklinde ezber bir bilgiye dayalı olarak değil bu şekilde sonuçları verilerek adaylardan hangi sonuca ulaşamayacağı sorulmuştur. Verilen bilgilere göre Osmanlı Devleti'nin ordusunun zayıfladığı söylenemez. Sorunun ayırt ediciliği 0,76 ortalama gücü 0,44 bulunmuştur. Çeldiricilerin dağılımı orantılıdır.

2006 - 5. SORU

5. Osmanlı Devleti'nde 17. yüzyıldan itibaren eyaletlerde ve taşra teşkilatında kendi başına hareket eden ve halk üzerinde baskı kurmaya çalışan devlet memurları ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu duruma en çok aşağıdakilerden hangisi yol açmıştır?

- A) Eğitim sisteminin bozulması
- B) Merkezi otoritenin zayıflaması
- C) Tımar sisteminin bozulması
- D) Savaşların uzun sürmesi

Sınıf : 7

Ünite : Osmanlı Kültür ve Uygarlığı

Konu : Taşra Yönetimi

Hedef : Osmanlılarda devlet yönetiminin özellikleri bilgisi

Ortalama Gücü : 0,34

Ayırt Edicilik İndeksi : 0,68

Taksonomi :Kavrama

Açıklama : Soru metninde verilen bilgilere göre adayların önceki bilgilerden faydalanarak soruyu cevaplamaları istenmiştir. Doğrudan soru metnine göre cevaplanabilecek bir soru değildir. Adayları seçenekler doğru cevaba yönlendiriyor. Bu nedenle soru adaylara zor gelmiştir. Sorunun ayırt ediciliği 0,68 ve ortalama gücü 0,34 bulunmuştur. Çeldiricilere baktığımızda diğer çeldiricilere oranla "C" çeldiricisinin zayıf kaldığı gözleniyor.

2006- 6. SORU

6. Tanzimat Fermanı'na göre;

- Bütün vatandaşların can ve mal güvenliği devlet tarafından sağlanacaktı.
- Mahkemeler halka açık olacak ve hiç kimse yargılanmadan cezalandırılmayacaktı.

Bu bilgiler ışığında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Kanun üstünlüğü ilkesi benimsenmiştir.
- B) Vergiler, kişilerin kazancına göre alınacaktır.
- C) Halkın yönetime katılması sağlanmıştır.
- D) Toplumun tüm kesimlerine siyasi haklar verilmiştir.

Sınıf	: 7
Ünite	: 19. ve 20. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti
Konu	: 19. Yüzyılda Yapılan Yenilikler ve Demokratikleşme Hareketleri
Alt Konu	: Tanzimat Fermanı
Hedef	: 19. Yüzyılda yenileşme ve demokratikleşme çabaları ile ilgili temel olguları açıklayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,30
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,54
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	: Soru metninde gerekli bilgiler verildiği halde adayların ancak 0,30'u tarafından doğru olarak yapılmıştır. Soru kurgusu yönünden soruda bir problem yoktur. Verilen bilgilere göre kanun üstünlüğü ilkesinin benimsendiği yargısına ulaşılabilir.

Sorunun ayırt ediciliği 0,54 bulunmuştur. Adaylara zor gelen bir sorudur. Çeldiricilerin dağılımına baktığımızda "D" çeldiricisinin üst grubun bir kısmını da yanılttığı görülüyor.

2006 – 7. SORU

7. Birinci Dünya Savaşı sonunda;

I- Avusturya - Macaristan İmparatorluğu’nun parçalanması ve toprakları üzerinde yeni devletlerin kurulması

II- Almanya’da krallığın yıkılarak cumhuriyetin ilan edilmesi

III- Avrupa haritasının yeniden çizilmesi

IV- Dünya barışını korumak amacıyla Milletler Cemiyeti’nin kurulması

durumlarından hangisi veya hangileri, savaştan yenik çıkan devletlerin toprak kaybettiğinin bir göstergesidir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve III

D) III ve IV

Sınıf : 8

Ünite : Birinci Dünya Savaşı

Konu : Birinci Dünya Savaşının Sonuçları

Hedef : Mondros ateşkes anlaşmasının şartlarını ve uygulanışı ile ilgili olayları kavrayabilme

Ortalama Güçlüğü : 0,32

Ayırt Edicilik İndeksi : 0,61

Taksonomi : Kavrama

Açıklama : Madde kökü açık ve anlaşılır bir şekilde verilmiştir. Soru kökünde kullanılan dil düzeyi adayların eğitim düzeylerine uygundur. Verilen bilgiler ders kitaplarında yer almaktadır. Adayların 0,32 si tarafından doğru olarak cevaplanmıştır. Çok zor değil ama zor diyebileceğimiz bir soru tipidir. Sorunun ayırt ediciliği 0,61 bulunmuştur. Bu soruda da “A” çeldiricisinin üst grubun bir kısmını yanılttığı görülüyor.

2006 – 8. SORU

8. Amasya Genelgesi'nin maddelerinden bazıları şunlardır Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikeydedir. İstanbul'daki hükümet üzerine aldığı sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır. Milletin haklarını dile getirip bütün dünyaya duyurmak için millî bir kurulun varlığı gereklidir. Bu maddelere göre, Millî Mücadele ile ilgili olarak aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabına ulaşamaz?

- A) Millî direniş niçin başlamalıdır?
- B) Kurtuluş Savaşı'nın önderi kim olmalıdır?
- C) Millî Mücadele'de nasıl bir yol izlenmelidir?
- D) Millî Mücadele nasıl yönetilecektir?

Sınıf	: 8
Ünite	: Kurtuluş Savaşı
Konu	: Hazırlık Dönemi
Alt Konu	: Amasya Genelgesi
Hedef	: Amasya Genelgesinin önemini kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,68
Ayırt Edicilik İndeksi	: 0,11
Taksonomi	: Analiz
Açıklama	: Soru olumsuz kökle bittiği için öğrencinin dikkatini çekmek amacıyla soru ifadesinin altının çizilmesi gerekir idi. Bu kurala uyulmamıştır. Seçenekler ifade açısından birbirine eşittir. Yani seçeneklerin uzunluğu birbirlerine yakındır. Öğrenci seviyesine uygun iyi bir sorudur. Adayların 0,68 i tarafından doğru olarak yapılmıştır. Sorunun ayırt ediciliği 0,11 bulunmuştur. Ayırt edicilik oranı yeterli düzeyde değildir. Daha öncede bahsettiğimiz gibi ön test uygulaması yapılmamış olan bir testte olabilecek aksaklıktır.

2006 – 9. SORU

9. Erzurum Kongresi’nde;

- Manda ve himaye kabul olunamaz.
- Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.
- Kuva-yı Milliye’yi etken ve millî iradeyi egemen kılmak esastır.
- Millî Meclisin hemen toplanmasına çalışılacaktır; kararları alınmıştır.

Bu kararlar;

I- Bağımsızlık

II- Çağdaşlık

III- Millî egemenlik

IV- Millî birlik ve beraberlik

ilkelerinden hangisinin veya hangilerinin benimsendiğine kanıt olabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız IV

C) II ve III

D) I, III ve IV

Sınıf : 8

Ünite : Kurtuluş Savaşı

Konu : Hazırlık Dönemi

Alt Konu : Erzurum ve Sivas Kongreleri

Hedef : Türk Ulusunun bağımsız yaşama isteğini kavrayabilme

Ortalama Güçlüğü : 0,41

Ayırt Edicilik İndeksi : 0,75

Taksonomi : Analiz

Açıklama : Soru kökünde Erzurum Kongresinde alınan kararlardan bazıları verilerek bunların bağımsız, çağdaşlık, milli egemenlik ve milli birlik ve beraberlikle ilgili olup olmadığının belirlenmesi istenmiştir. Erzurum Kongresi Kurtuluş savaşının hazırlık dönemiyle ilgili bir kongredir. Çağdaşlaşmaya yönelik kararlar ise Cumhuriyetin ilanıyla birlikte alınmaya başlamıştır. Soruda kurgu ve

cevap yönüyle bir problem yoktur. Adayların alınan kararlar ve verilen sonuçlarla ilgili doğru bir yorum yapmaları istenmiştir. Adayların 0,41 i tarafından doğru olarak cevaplandırılmıştır. Sorunun ayırt ediciliği 0,75 bulunmuştur.

2006 – 10. SORU

10. Atatürk, “Dünyanın her türlü ilminden, buluşlarından, ilerlemelerinden yararlanalım, fakat asıl temeli kendi içimizden çıkarmak zorundayız.” sözü ile eğitimin özellikle hangi niteliklere sahip olmasını istemiştir?

- A) Çağdaş ve millî
- B) Karma ve eşitlikçi
- C) Parasız ve zorunlu
- D) Geleneksel ve demokratik

Sınıf	: 8
Ünite	: Türk İnkılabı
Konu	: Eğitim ve Kültür alanında İnkılap
Alt Konu	: Eğitim Politikası
Hedef	:Eğitim ve kültür alanında yapılan yenilikleri kavrayabilme
Ortalama Güçlüğü	: 0,45
Ayırt edicilik indeksi	: 0,62
Taksonomi	: Kavrama
Açıklama	:Atatürk’e göre, eğitim ve öğretim milli ve çağdaş olmalıdır ifadesi ders kitaplarında geçmektedir. Soru metninde verilen Atatürk’e ait söz de bu amaçları içermektedir. Soruda açık ve net ifadeler kullanılmıştır.

Adayların 0,45 i tarafından doğru olarak yapılmış bir sorudur. Sorunun ayırt ediciliği 0,62 bulunmuştur. Çeldiricilerine baktığımızda “C” çeldiricisinin diğer çeldiricilere oranla daha güçlü olduğu görülüyor.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Beşinci alt probleme OKS (2003-2006) tarih bilimi sorularının yıllara göre soru bazında Bloom taksonomisine göre sınıflandırılması yapılmıştır.

Tablo 12: 2003 – 2006 Yılları Arası OKS Tarih Bilimi Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Sınıflandırılması

Yıllar Madde no	2003	2004	2005	2006
1	Kavrama	Kavrama	Kavrama	Kavrama
2	Kavrama	Analiz	Kavrama	Kavrama
3	Analiz	Kavrama	Kavrama	Kavrama
4	Kavrama	Analiz	Analiz	Kavrama
5	Kavrama	Kavrama	Analiz	Kavrama
6	Analiz	Kavrama	Kavrama	Kavrama
7	Analiz	Analiz	Kavrama	Kavrama
8	Kavrama	Analiz	Kavrama	Analiz
9	Kavrama	Kavrama	Kavrama	Analiz
10	Kavrama	Kavrama	Kavrama	Kavrama

Tablo 12 ye baktığımızda toplam 40 sorudan %72,5 nin kavrama basamağında, %27,5 ininde analiz basamağında olduğu görülmektedir. Diğer bilişsel alanlarda soru bulunmamaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde Orta Öğretim Kurumlarına Öğrenci Seçme Sınavı yıllardır yapılmaktadır. Öğrenci ve velileri yakından ilgilendiren bu sınavlarda öğrencinin karşısına getirilen soruların elbette belli kriterlere göre hazırlanmış olması gerekmektedir. Araştırmamıza konu olan Tarih Bilimi soruları bu kapsamda incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar ve buna bağlı öneriler aşağıda verilmiştir.

2003-2006 OKS Tarih Bilimi sorularının analiz sonucunda elde edilen sonuçları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

1. 2003-2006 OKS de toplam 40 tarih bilimi sorusunun sınıf düzeylerine göre dağılımının eşit olmadığı tespit edilmiştir. 5. sınıftan 2, 6. sınıftan 5, 4. sınıftan 8, 7. sınıftan 9 ve 8. sınıftan 16 soru sorulmuştur.
2. Soruların sınıf düzeyleri açısından yıllara öre dağılımları farklılık göstermektedir.
3. Aynı sınıf düzeyinde soruların ünite ve konu dağılımlarının da eşit olmadığı tespit edilmiştir.
4. En az 5. sınıf düzeyinde (2) en çok 8. sınıf düzeyinde (16) soru sorulmuştur.
5. 2003-2006 OKS de tarih bilimi sorularından soru kökü olumlu olan soru sayısı 27, olumsuz olan soru sayısı da 13' tür.
6. Yıllara göre ortalama güçlük ve ayırt edicilik değerlerinin birbirine yakın olduğu görülmüştür.
7. 2003-2006 OKS toplam 40 tarih bilimi sorusundan ayırt edicilik indeksi düşük yeterli düzeyde olmayan 3 soru tespit edilmiştir. Bunlar 2004 yılı 4. soru (-0,01), 2005 yılı 5. soru (0,16) ve 2006 yılı 8. sorusu (0,11) dur.

8. 2003-2006 OKS tarih bilimi sorularının ortalama güçlüğü 0,40 ve ayırt edicilik indeksinin 0,49 olduğu tespit edilmiştir.
9. Adaylara en zor ortalama güçlüğü 0,24 olan 2005 yılı 3 ve 7. sorular, en kolayda ortalama güçlüğü 0,69 olan 2005 yılı 5. soru ve 2006 yılının 3. sorusudur.
10. Soruların Bloom' un bilişsel alan taksonomisine göre kavrama (%72,5) ve analiz (%27,5) basamaklarında olduğu görülmüştür.

Çalışmanın ışığında yapılacak öneriler şunlardır:

1. Soruların ünite ve konu dağılımlarının orantılı olmasına dikkat edilmelidir.
2. Testin bilişsel alanı her düzeyde ölçen sorularla oluşturulması amaç edinilmelidir.
3. Özellikle olumsuz soru kökü tipinde hazırlanan sorularda ifadelerin daha açık ve net olmasına özen gösterilmelidir.
4. Soru yazarı uzmanların uygulanmış olan bir önceki yılların sorularının ayrıntılı inceleyerek hatalardan arınık ayırt edicilik indeksi daha yüksek sorular yazma konusunda daha dikkatli olmaları gerekir.
5. Eğitim öğretim sistemi içerisinde öğrencilerimizden daha fazla verim elde etmek için okullarımızda uygulanan test sorularının da bilgiden çok kavrama, analiz ,sentez ve değerlendirme düzeyinde hazırlanmasına dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

ATILGAN, Hakan. (2006).**Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Anı Yayıncılık.

BAHAR, M. ve Diğerleri (2006). **Geleneksel Alternatif Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara. Pegem A Yayıncılık.

_____ (2000). **Eğitimde ve Psikolojide Ölçme**. Ankara: ÖSYM Yayınları.

BAYKUL, Yaşar. (2001). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: MEB Yayınları.

BERBEROĞLU, Giray. (1998) “ *Test Construction*” Ders Notları ODTÜ. Eğit. Fak. Yüksek Lisans Programı.

DEMİREL, Özcan. (1997). **Kurumdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: USEN Yayınları.

ERDEN, Münire. (1991). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Alkım Yayınevi.

ERKUŞ, Adnan. (2006). **Sınıf Öğretmenleri İçin Ölçme ve Değerlendirme Kavramlar ve Uygulamalar**. Ankara : Ekinoks.

EŞ, Hüseyin. (2005). **Liselere Giriş Sınavları Fen Bilgisi Soruları ile İlköğretim Fen Bilgisi Dersi Sınav Sorularının Bloom taksonomisine Göre Değerlendirilmesi**. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fen Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dalı.

FİLİZ, Sevil. (2004). **Öğretmenler İçin Soru Sorma Sanatı**. Ankara: Asil Yayınları.

GEZGİNCAN, S., MURAT, M. ve YALÇIN, M. (2005). **Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Punto Tasarım.

KAPTAN, Saim. (1998). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tekışık.

KARASAR, Niyazi. (1994). **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

KELECİOĞLU, Hülya. (2004) . **Üniversiteye Öğrenci Seçme ve Yerleştirmede Uygulanan İki Aşamalı ve Tek Aşamalı Sınavların Öğretim Alan Programı İle İlişkisi ve Tek Aşamalı Sınav Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri**. MEB EARGED Yayınları 168 . Ankara.

KOÇAK, Kemal. (1998) . *İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Programı Genel Amaçlarının Değerlendirilmesi*. **G.Ü. Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt 10 No: 1.

MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. (2003-2006). **Orta Öğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı 2003-2004-2005-2006 Tarih Bilimi Soruları**. Ankara.

MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. (2003). **Orta Öğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı Tanıtım Kitapçığı**. Ankara.

MEB. (2004) Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Ölçme Değerlendirme ve Açık Öğretim Kurumları Daire Başkanlığı. *2004 Yılı Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Teknik Raporu*. Ankara.

MEB. (2003). *Sosyal Bilgiler Dersi Programı*. Ankara: MEB Yayınlar Dairesi.

ÖCAL, M. ve AY, M.E. (1995). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basım Evi.

ÖZÇELİK, Durmuş. (1981). **Okullarda Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları.

_____ (1997). **Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: ÖSYM Yayınları.

NICHOL, Jon.(1996). **Tarih Öğretimi**. (Yay. Haz. Mustafa Safran). Ankara: Çağrı Matbaacılık.

SEZER, Sezin. (1992). **Ön Deneme Yapılmayan Durumlarda Madde Güçlük ve Ayırıcılık Gücü İndekslerinin ve Bunlara Bağlı Test İstatistiklerinin Kestirilmesi**. Yayınlanmış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

_____ (1994). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Pegem.

SÖNMEZ, Veysel. (1998). **Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**. Ankara: Anı Yayıncılık.

MEB (2004). *Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği..Tebliğler Dergisi*. . Sayı: 2567.

TEKİN, Halil.(1991). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Yargı Yayınları.

TURGUT, M. F. (1992). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Saydam Matbaacılık.

ÜNLÜ, Derviş. (2005). **Liselere Giriş Sınavı (LGS) İle Sosyal Bilgiler Ders Programının İlişkilendirilmesi**. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı.

VELLA, Yosanne. *Yaratıcı Tarih Öğretimi*. (Çev. Bahri Ata) .Milli Eğitim Dergisi Sayı: 150.

YILDIRIM, A. **Orta Öğretimde Sosyal Bilimler Öğretiminin Değerlendirilmesi**. Ankara: MEB EARGED Yayınları. 093.kö

YILDIRIM, Cemal. (1999). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: ÖSYM Yayınları.

YILDIZ, Nesrin. (1991). **1989 Yılı Fen Lisesi Giriş Sınavı Sorularının Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi**. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

64 Soruda Orta Öğretime Geçiş Sistemi. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı.